

terminie do końca pierwszego kwartału za poprzedni rok kalendarzowy, informacji dotyczącej prowadzonej działalności, zgodnie z art. 9a ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

§4. Wydane zezwolenie może być cofnięte, bez odszkodowania w przypadku nie wypełnienia przez przedsiębiorcę określonych w nim warunków, zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008 z późn. zm.)

§5. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kościelec

§6. Traci moc Zarządzenie Nr 12/2006 Wójta Gminy Kościelec z dnia 13 kwietnia 2006 roku w spra-

wie w sprawie wymagań, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na świadczenie usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych

§7. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego i podlega ogłoszeniu na tablicy ogłoszeń tutejszego Urzędu oraz na stronie internetowej.

Przewodniczący
Rady Gminy Kościelec
(-) *Piotr Dura*

1574

UCHWAŁA Nr XXXIII/319/10 RADY MIEJSKIEJ TURKU

z dnia 11 lutego 2010 r.

w sprawie przyjęcia „PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY MIEJSKIEJ TUREK NA LATA 2010 – 2013”

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 9, art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zmianami), art. 87 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162 poz. 1568 ze zmianami) Rada Miejska Turku uchwała, co następuje:

§1. Przyjmuje się „Program opieki nad zabytkami dla Gminy Miejskiej Turek na lata 2010-2013”, zaopiniowany pozytywnie przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, stanowiący załącznik nr 1 do uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Turku.

§3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

Przewodniczący
Rady Miejskiej Turku
(-) *Lech Zielony*

Załącznik nr 1
do uchwały nr XXXIII/319/10
z dnia 11 lutego 2010 r.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY MIEJSKIEJ TUREK NA LATA 2010-2013

SPIS TREŚCI

1. Wstęp
- 1.1. Położenie i krótka charakterystyka gminy miejskiej
- 1.2. Cel opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami
- 1.3. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami
2. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego
- 2.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami

kami z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa

- 2.1.1. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego
- 2.1.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego
- 2.1.3. Inne dokumenty o zasięgu województwa, których problematyka związana jest z dziedzictwem kulturowym
3. Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy

3.1. Obiekty zabytkowe nieruchome o najwyższym znaczeniu dla gminy wpisane do rejestru zabytków

3.2. Wykaz obiektów zabytkowych nieruchomych znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków

3.3. Zespoły najcenniejszych zabytków ruchomych na terenie gminy

3.4. Krajobraz kulturowy – obszarowe wpisy do rejestru zabytków (układy urbanistyczne, parki kulturowe, parki krajobrazowe)

3.5. Zabytki archeologiczne

3.5.1. Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków z terenu gminy

3.5.2. Wykaz stanowisk o własnej formie krajobrazowej

3.5.3. Zestawienie liczbowe stanowisk archeologicznych zewidencjonowanych i wpisanych do rejestru zabytków łącznie z ich funkcją oraz krótką analizą chronologiczną (opis koncentracji stanowisk archeologicznych - uwarunkowania fizjograficzne)

4. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego

4.1. Stan zachowania i obszary największego zagrożenia zabytków

4.1.1. Stan zachowania zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków

4.1.2. Stan zachowania zabytków ruchomych

4.1.3. Stan zachowania zabytków archeologicznych oraz istotne zagrożenia dla zabytków archeologicznych

4.1.4. Obszary największego zagrożenia dla zabytków w gminie

4.2. Uwarunkowania wynikające z Planu Rozwoju Lokalnego Miasta Turku obejmującego lata 2005-2013

4.3. Uwarunkowania wynikające ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Turku

4.4. Uwarunkowania wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

4.5. Uwarunkowania wynikające z ochrony przyrody i równowagi ekologicznej

5. Cele gminnego programu opieki nad zabytkami (art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz inne określone przez gminę

6. Kierunki działań dla realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami

6.1. Gminna ewidencja zabytków

6.1.1. Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków nieruchomych

6.1.2. Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków archeologicznych

6.2. Sporządzenie wykazu obszarów urbanistycznych, zespołów i obiektów nieruchomych, stanowisk archeologicznych typowanych do wpisu do rejestru zabytków z terenu gminy w celu uwzględnienia ich w dokumentach planistycznych i inwestycyjnych gminy

6.3. Edukacja i promocja w zakresie ochrony zabytków

6.4. Działania zmierzające do poprawy stanu za-

chowania dziedzictwa kulturowego

6.5. Określenie zasobów zabytkowych, które można wykorzystać dla tworzenia np. tras turystycznych, ścieżek dydaktycznych, organizacji festynów

6.6. Określenie sposobu realizacji poszczególnych celów gminnego programu opieki nad zabytkami

7. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami

8. Monitoring działania gminnego programu opieki nad zabytkami

9. Niektóre zewnętrzne źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Wstęp

1.1. Położenie i krótka charakterystyka gminy miejskiej

Gmina miejska Turek położona jest we wschodniej części województwa wielkopolskiego, w środkowej części powiatu tureckiego. Miasto Turek, jako samodzielna gmina miejska jest jednocześnie siedzibą władz miejskich i powiatowych, pełniąc wielofunkcyjną rolę wobec gmin wchodzących w skład powiatu. Tereny gminy miejskiej Turek sąsiadują z okalającą je ze wszystkich stron gminą wiejską Turek.

Powierzchnia gminy miejskiej wynosi 16,16 km², co stanowi 1,74% powierzchni powiatu. Użytki rolne zajmują 890 ha, lasy zaś 10 ha. Liczba mieszkańców stałych zamieszkujących gminę na koniec 2008 r. wynosiła 28.818.

Geograficznie gmina miejska Turek leży na obszarze środkowej części Niżu Polskiego, w zapadliku mezoregionu Wysoczyzny Tureckiej, na wysokości 113 m. n. p. m. Krajobraz jest tu dziełem lądolodu skandynawskiego. Pod względem morfometrycznym dominującym typem rzeźby jest teren równinny, który przecina równoleżnikowo Pradolina Warszawsko – Berlińska. Budowę geologiczną terenu ukształtowały utwory czwarto- i trzeciorzędu. Gmina leży w środkowym dorzeczu Warty, w obszarze jej lewobrzeżnego dopływu - rzeki Kiełbaski z dopływami Strumień Folsz i Strumień Zdrojka przepływającymi przez teren miasta. Północna granica miasta stanowi południową granicę zasięgu Żłotogórskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu utworzonego uchwałą nr 53 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Koninie w 1986 r. w celu ochrony cennego środowiska. Od najwyższego wzniesienia chronionego krajobrazu – Złotej Góry - do Turku prowadzi 28 kilometrowy niebieski szlak turystyczny łączący Pagórki Żłotogórskie z Górami Szadowskimi. W rejonie miasta wytyczono sieć pieszych i rowerowych ścieżek dydaktycznych obejmujących również tereny chronionego krajobrazu.

Miasto Turek leży na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych: dróg krajowych nr 72 Poznań – Łódź i nr 83 Turek – Sieradz, wojewódzkiej nr 470 Turek – Kalisz. Przez jego teren prowadzą drogi powiatowe: Turek – Władysławów oraz Szadów Pański – Olszówka. W bliskim sąsiedztwie znajduje się autostrada A2. Przez gminę przebiega też linia kolei wąskotorowej Zbiersk – Turek, obecnie przeznaczono-

na dla ruchu towarowego.

Na początku XII w. Turek był znaną z dokumentów tego czasu (Bulla papieża Innocentego II z 1136 r.) miejscowością wchodzącą w skład dóbr arcybiskupstwa gnieźnieńskiego i stanowiącą „stolicę” całego klucza, zwanego turkowskim, wyodrębnionego z klucza uniejowskiego. Od XII do XIV w. Turek rozwijał się na styku wczesnośredniowiecznych i średniowiecznych szlaków handlowych. Do XIII w. podlegał wpływom kasztelanii w Spicymierzu. W dniu 25.04.1341 r. arcybiskup gnieźnieński Janisław nadał przywilej donacyjny wójtostwa turkowskiego Janowi, zwanemu „Pruthenus”, adwokatowi uniejowskiemu. Narodziło się wówczas miasto „Thurek” na prawie niemieckim. W roku 1357 Kazimierz Wielki potwierdził zwierzchnictwo arcybiskupów gnieźnieńskich nad miastem civitas Turek łącznie z przyległym lasem i dwiema wsiami. Pozostało ono własnością arcybiskupów aż do roku 1796. W 1420 r. prymas Mikołaj Trąba nadał miastu przywilej targów i jarmarków. W 1574 r. arcybiskup Uchański nadał przywileje tutejszym cechom rzemieślniczym. W 1636 r. Turek został niemal doszczętnie zniszczony przez pożar. Po pożarze, w 1637 r. arcybiskup Jan Wężyk odtworzył dawne przywileje i ustanowił przepisy dotyczące wyboru władz miejskich. W 1793 r. tereny obecnego powiatu tureckiego dostały się pod panowanie pruskie. W 1796 r. dobra arcybiskupie zostały skonfiskowane i Turek stał się miastem rządowym. Po Kongresie Wiedeńskim w 1815 r. dostaje się pod wpływy caratu rosyjskiego. W 1824 r. przeprowadzono regulację miasta. Od 1826 r. place miejskie zaczęto sprzedawać na prawie wieczystej dzierżawy, głównie kolonistom, tkaczom czeskim i niemieckim. Ich sprowadzenie zapoczątkowało rozwój gospodarczy i urbanistyczny miasta. W 1867 r. utworzono powiat turecki (przywrócony po reformie administracyjnej w 1999 r.), którego granice zmieniono w 1886 r. włączając część terenów do powiatu sieradzkiego. W 2 poł. XIX w. w Turku czynnych było ponad 200 warsztatów rzemieślniczych i 360 zakładów tkackich zatrudniających 1500 tkaczy. Miasto się rozwijało i rozbudowywało, podejmowano wiele inicjatyw społeczno - kulturalnych. W 1874 r. założono OSP, w 1875 r. szpital św. Pawła, od 1883 r. działał teatr amatorski, a od 1891 r. orkiestra dęta. Do 1939 r. wybudowano w Turku siedem szkół elementarnych i wiele innych gmachów użyteczności publicznej. W okresie międzywojennym Turek nadal był miastem włóknarzy.

W czasie II wojny światowej Turek i okolice włączono do Rzeszy jako tzw. Okręg Warthegau, traktowany jako teren kolonizacji niemieckiej z Besarabii i Wołynia. Podczas hitlerowskiej okupacji szerzyły się aresztowania, masowe egzekucje, wywózki do obozów koncentracyjnych, wysiedlenia, dokonano eksterminacji ludności żydowskiej.

W okresie powojennym tradycje włókiennicze utrzymano i rozwijano, głównie w ZPJ „Miranda” O ogromne znaczenie dla miasta miało odkrycie w oko-

licy złóż węgla brunatnego. W 1959 r. na wschód od Turku we wsi Warenka rozpoczęto budowę kopalni, a w r.1960 koło Korytkowa budowę elektrowni „Adamów”, które były czynnikiem sprawczym zachodzących tutaj przemian społeczno – gospodarczych.

Turek, niegdyś miasto o charakterze rolniczo – rzemieślniczym pełni dzisiaj rolę ośrodka przemysłowego, drugiego pod względem wielkości i znaczenia w Konińskim Zagłębiu Węgla Brunatnego.

1.2. Cel opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Nadrzędnym celem Programu opieki nad zabytkami gminy miejskiej Turek na lata 2010-2013 jest ukierunkowanie działań samorządu gminnego na poprawę stanu zachowania i utrzymania zasobów dziedzictwa kulturowego gminy. Szczegółowe cele wynikają z ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Określone zostały następująco:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,
- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystywaniem tych zabytków,
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

1.3. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami

1. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zmianami).

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 9 ustawy, do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym m.in. sprawy kultury, a więc bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

2. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 ze zmianami), która nakłada na gminę następujące obowiązki i uprawnienia:

- a) prawo utworzenia przez radę gminy (po uprzednim zasięgnięciu opinii konserwatora zabytków) parku kulturowego w celu ochrony krajobrazu kul-

turowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej (art. 16),

b) obowiązek uwzględniania w strategii rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ochrony zabytków i opieki nad zabytkami (art. 18 i 19),

c) obowiązek uzgadniania projektów i zmian planów zagospodarowania przestrzennego z wojewódzkim konserwatorem zabytków (art. 20),

d) obowiązek prowadzenia gminnej ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków z terenu gminy, objętych wojewódzką ewidencją zabytków (art. 22 ust. 4),

e) przyjmowanie zawiadomień o znalezieniu w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem oraz powiadomienie o tym fakcie wojewódzkiego konserwatora zabytków (art. 32 ust. 1 pkt 3 i ust. 2),

f) przyjmowanie zawiadomień o przypadkowym znalezieniu przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem archeologicznym i powiadomienie o tym fakcie wojewódzkiego konserwatora zabytków (art. 33 ust. 1 i 2),

g) sprawowanie opieki nad zabytkami, w tym finansowanie prac konserwatorskich i budowlanych przy zabytku, do którego gmina posiada tytuł prawny (art. 71 ust. 1 i 2)

h) prawo udzielania przez organ stanowiący gminy, na zasadach określonych w podjętych uchwałach, dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (art. 81),

i) obowiązek sporządzenia przez wójta gminy na okres 4 lat gminnego programu opieki nad zabytkami (art. 87 ust. 1).

j) obowiązek sporządzenia i przedstawienia radzie gminy sprawozdania z realizacji programu (art. 87, ust. 5).

2. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego

2.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa

2.1.1. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego

„Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2020” jest dokumentem opracowanym przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, a przyjętym przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego w dniu 19 grudnia 2005 r. Uchwałą Nr XLII/692 A/05.

Strategia określa uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju województwa. Ustalenia zawarte w cyt. dokumencie stanowią podstawę do sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa,

przez co mają bezpośredni wpływ na zachowanie i poprawę jakości krajobrazu kulturowego.

Generalnym celem „Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego” jest poprawa jakości przestrzeni województwa, systemu edukacji, rynku pracy, gospodarki oraz sfery społecznej, skutkująca wzrostem poziomu życia mieszkańców. Cel ten będzie realizowany przy pomocy celów strategicznych i operacyjnych.

W celach strategicznych dotyczących dostosowania przestrzeni do wyzwań XXI wieku, określony został cel operacyjny 1.3. „Wzrost znaczenia i zachowania dziedzictwa kulturowego”. Dziedzictwo kulturowe w rozwoju Wielkopolski jest czynnikiem integracji społecznej, stanowi instrument promocji regionu oraz przyczynia się do rozwoju gospodarczego, ponieważ może być bazą dla turystyki i usług kulturalnych.

Cel ten realizowany będzie m.in. poprzez:

- inwestycje w instytucje kultury,
- ochronę dorobku kulturowego,
- wsparcie działań powiększających dorobek kulturalny regionu,
- promocję aktywności kulturalnej mieszkańców.

Cel strategiczny zakładający „Zwiększenie efektywności wykorzystania potencjałów rozwojowych województwa” ma być realizowany poprzez cel operacyjny 2.4. „Zwiększenie udziału usług turystycznych i rekreacji w gospodarce regionu”, którego założeniem jest, iż „Przyrodnicze, krajobrazowe oraz kulturowe atuty Wielkopolski tworzą szanse na rozwój sektora usług turystyczno-rekreacyjnych. W połączeniu z turystyką biznesową sektor ten ma szansę na znaczny udział w gospodarce regionu. Jest to tym bardziej ważne, iż tego typu usługi generują dużą liczbę miejsc pracy przy stosunkowo niskich nakładach”.

Cel ten realizowany będzie m.in. poprzez:

- inwestycję w infrastrukturę poprawiającą stan zagospodarowania obszarów atrakcyjnych pod względem turystycznym i rekreacyjnym
- z poszanowaniem wymogów ochrony środowiska,
- wsparcie bazy noclegowej i gastronomicznej,
- promocję przedsiębiorczości w tym zakresie,
- wsparcie rozwoju agroturystyki,
- promocję turystyki alternatywnej.

2.1.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego sporządzony na okres perspektywiczny do roku 2020, uchwalony przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego Uchwałą Nr XLII/628/2001 z dnia 26 listopada 2001 roku.

Plan uznaje, że podstawową zasadą pozwalającą na zachowanie dóbr kultury dla innych pokoleń jest bezwzględne przestrzeganie obowiązującego w tym zakresie prawa. Ochrona dziedzictwa kulturowego powinna być realizowana poprzez właściwe zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzen-

nego oraz w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin.

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego przyjęto, iż podstawową zasadą kształtowania rozwoju województwa winno być optymalne wykorzystanie szeroko rozumianych uwarunkowań wewnętrznych oraz szans wynikających z uwarunkowań zewnętrznych dla zaspokajania potrzeb mieszkańców i sprawnego funkcjonowania podmiotów gospodarczych. Z zasady tej wynikają przesłanki znaczące dla ochrony dziedzictwa kulturowego województwa:

1) nie zaprzepaścić posiadanych przez województwo możliwości wynikających z położenia, tradycji, istniejącego potencjału środowiska przyrodniczego, walorów społecznych i gospodarki,

2) chroniąc posiadane dobra, efektywnie je wykorzystywać, a równocześnie w miarę możliwości je pomnażać oraz poprawiać ich jakość.

Zasadniczym celem dla kształtowania polityki przestrzennej województwa wielkopolskiego jest harmonijny, zrównoważony rozwój całego terytorium poprzez poprawę jakości zagospodarowania przestrzennego i wzrost wewnętrznej spójności województwa. Jedną z zasadniczych kategorii, do której sprowadzić można cele zagospodarowania przestrzennego województwa jest tworzenie warunków do poprawy jakości życia i rozwoju zrównoważonego, które sprowadzają się m.in. do zachowania właściwych proporcji między elementami zagospodarowania przestrzennego i poprawę walorów estetycznych struktur przestrzennych i krajobrazu.

Za główne zasady zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego przyjęto m.in.

1) tworzenie warunków do współistnienia środowiska przyrodniczego i zurbanizowanego,

2) zachowanie dziedzictwa kulturowego i wpisanie go w struktury przestrzenne i otaczający krajobraz.

W planie wojewódzkim przyjęto, że w zagospodarowaniu przestrzeni w odniesieniu do ochrony dziedzictwa kulturowego nie powinno się przekraczać następujących wskazań:

1) w obszarach chronionego krajobrazu nie powinno się lokalizować obiektów i urządzeń zakłócających w drastyczny sposób walory kulturowe,

2) ochronie podlegają obiekty cenne kulturowo, wymagające bezwzględного zachowania dla przyszłych pokoleń oraz ich bezpośrednie otoczenie, w którym nie powinny być lokalizowane obiekty nieprzystosowane architektonicznie i funkcjonalnie,

3) w strefach ochrony konserwatorskiej zagospodarowanie winno odbywać się na warunkach określonych przez służby konserwatorskie,

4) strefy ochrony widokowej (osie widokowe, ciągi widokowe, dominanty przestrzenne, panoramy) powinny być wyznaczone poprzez stosowne zapisy oraz w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin.

Jak już to wyżej wskazano generalnym celem zagospodarowania przestrzeni województwa wielkopolskiego jest zrównoważony rozwój całego terytorium,

łączy w sobie ład społeczny, ład ekonomiczny, ład ekologiczny i ład przestrzenny.

Ład przestrzenny można uzyskać m. in. przez:

1) dobre rozpoznanie prawideł tradycyjnego kształtowania przestrzeni miejskich i zastosowanie ich na nowo; formuła przywracania przestrzeni miejskiej musi uwzględniać możliwości wszelkich kreacji, a nowoczesne budynki o dobrej architekturze nie powinny być traktowane jako niepożądane, ale jako potencjalne wzbogacenie dziedzictwa kulturowego,

2) przestrzeganie wytycznych konserwatorskich w zakresie nie tylko poszczególnych obiektów objętych ochroną, ale również zasad zagospodarowania zabytkowych układów urbanistycznych,

3) „odkrycie” lokalnej architektury wiejskiej i zapewnienie możliwości wprowadzenia tradycyjnych gabarytów, form dachów, detali i rozwiązań materiałowych do obiektów o współczesnych standardach; nurt architektury regionalnej nie może mieć prawa wyłączności, ale powinien stanowić ważny wyróżnik przy kształtowaniu specyfiki lokalnej,

4) ochronę krajobrazu, a w rejonach o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych wykluczenie realizacji obiektów, które charakterem (gabaryty, powierzchnia zajmowanego terenu, rodzaj prowadzonej działalności) kolidują z otoczeniem.

Dla kształtowania przestrzeni miejskiej przyjęto m. in. następujące zasady:

1) ochrona dziedzictwa kulturowego, tożsamości i tradycyjnych elementów środowiska miejskiego, takich jak: zabytkowe dzielnice, budynki, dominanty przestrzenne, panoramy, tereny zielone i tereny otwarte; respektowanie zaleceń wynikających z przepisów ochronnych i poszerzenie zakresu ochrony prawnej,

2) wykorzystywanie atutów wynikających z ukształtowania terenu, osi widokowych, dominant przestrzennych, panoram,

3) w zapisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego podnoszenie wymogów architektury w stosunku do obiektów realizowanych na obszarach śródmieść oraz w pobliżu terenów o najwyższych walorach kulturowych i przyrodniczych,

4) podejmowanie opracowań dotyczących rewalizacji zabytkowych dzielnic.

Dla kształtowania obszarów wiejskich przyjęto m. in. następujące zasady:

1) ochrona charakterystycznych układów ruralistycznych oraz zespołów sakralnych, pałacowo-parkowych, folwarków, ochrona zabytkowych budynków mieszkalnych, gospodarczych, wiatraków, remiz, szkół, kuźni, młynów, gorzelnii i innych elementów specyficznych dla architektury wiejskiej np. kapliczek i krzyży,

2) poszanowanie kształtowanej tradycyjnie różnorodności form osadnictwa wiejskiego w poszczególnych rejonach,

3) twórcze wykorzystywanie wzorców architektury lokalnej przy formułowaniu warunków dla projek-

townej zabudowy, odwoływanie się do architektury regionalnej Wielkopolski, preferowanie rodzimych materiałów budowlanych oraz tradycyjnych elementów małej architektury takich jak drewniane płyty, podmurówki z kamienia naturalnego, itp.

Dla kształtowania otwartych przestrzeni przyjęto następujące zasady:

1) zakaz wznoszenia w pobliżu jezior, rzek, kanałów, krajobrazowych punktów widokowych lub na terenach o szczególnych walorach krajobrazowych obiektów budowlanych naruszających walory krajobrazowe i uniemożliwiających dostęp do nich,

2) wprowadzenie zieleni osłonowej wokół istniejących i projektowanych obiektów kolizyjnych w stosunku do krajobrazu,

3) narzucanie ograniczeń w sytuowaniu reklam, wykluczenie ich z miejsc o ciekawej ekspozycji.

Dla kształtowania przestrzeni wokół miejsc cennych kulturowo przyjęto następujące zasady:

1) dostosowanie zagospodarowania do masowego ruchu turystycznego i pielgrzymkowego (hotele, campingi, gastronomia, parkingi, itp.),

2) ograniczenie działalności gospodarczej do nie kolidującej z wiodącą funkcją miejsca, a wspieranie działalności związanej z obsługą turystów czy pielgrzymów,

3) izolowanie tych miejsc od bezpośredniego styku z współczesnym zainwestowaniem, zachowanie niezbędnej otwartej przestrzeni w celu lepszego ich wyeksponowania.

Uznano następujące zasady w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego:

1) podstawową zasadą pozwalającą na zachowanie dóbr kultury dla przyszłych pokoleń jest bezwzględne przestrzeganie obowiązującego w tym zakresie prawa, tj. przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,

2) ochrona krajobrazu kulturowego może być realizowana poprzez właściwe zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin.

2.1.3. Inne dokumenty o zasięgu województwa, których problematyka związana jest z dziedzictwem kulturowym

W Strategii rozwoju turystyki w województwie wielkopolskim, przyjętej w 2007 r., wśród priorytetów i celów rozwoju turystyki w województwie wskazane zostały główne pola strategiczne, w których generują i kumulują się procesy rozwojowe i działalność w dziedzinie turystyki. Wskazane pola strategiczne mają stanowić główne obszary wieloletnich i docelowych działań zmierzających do osiągnięcia celu nadrzędnego w turystyce wielkopolskiej. Do priorytetów rozwojowych zaliczono rozwój walorów turystycznych. Celem strategicznym jest tu podniesienie atrakcyjności turystycznej regionu poprzez lepszą ochronę, ekspozycję i organizację zasobów kulturowych i przyrodniczych. Dwa cele operacyjne

odnoszą się wprost do obiektów zabytkowych:

- wytyczenie i zagospodarowanie historycznych tras zwiedzania w centrach zabytkowych oraz przystosowania zespołów rezydencjonalnych i sakralnych do potrzeb ruchu turystycznego o charakterze krajoznawczym i pielgrzymkowym,

- wykorzystanie i adaptacja budowli zabytkowych na turystyczne obiekty usługowe.

Dokumentem w całości poświęconym problematyce związanej z ochroną dziedzictwa kulturowego jest Wielkopolski Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami na lata 2008-2011, przyjęty Uchwałą Nr XVIII/243/07 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 17 grudnia 2007 r.

3. Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy

3.1. Obiekty zabytkowe nieruchome o najwyższym znaczeniu dla gminy wpisane do rejestru zabytków

Do najcenniejszych zabytków Gminy Miejskiej Turtek wpisanych do rejestru zabytków należą:

UKŁAD URBANISTYCZNY, 1341 - XIX,
Rejestr zabytków Nr A-383/125 z 10.06.1985
KOŚCIÓŁ PAR. P.W. NAJŚWIĘTSZEGO SERCA JEZUSA, mur., 1904-1913, wg proj. Konstantego i Jarosława Wojciechowskich, polichromia Józefa Mehoffera 1930-1935,

Rejestr zabytków Nr A-209/1154 z 6.06.1970
ZESPÓŁ KOŚCIOŁA EWANGELICKO - AUGSBURSKIEGO:

a) kościół, mur., 1849, wg proj. Henryka Marcyniego,

Rejestr zabytków Nr A-152/783 z 29.11.1969

b) pastorówka, mur. 1867,

Rejestr zabytków Nr A-157/826 z 11.02.1970

CMENTARZ EWANGELICKO - AUGSBURSKI (ul. Chopina), ok. 1850 r., czynny

Rejestr zabytków Nr A-475/216 z 20.07.1992

CMENTARZ ŻYDOWSKI, 1 poł. XIX., nieczynny

Rejestr zabytków Nr A-464/205 z 11.09.1991

CMENTARZ CHOLERYCZNY, 1 poł. XIX, nieczynny

Rejestr zabytków Nr 20/Wlkp/A z 10.02.2000

PARK DWORSKI, krajobrazowy, poł. XIX w., ul. Górnicza (d. Korytków):

Rejestr zabytków Nr A-468/209 z 7. 02. 1992

ZESPÓŁ DWORSKI, ul. Konińska:

a) dwór, ob. Dom Dziecka, mur., 2 poł. XIX, odbud. 1953-1956,

Rejestr zabytków Nr A-461/202 z 20.08.1991

b) park krajobrazowy, 2 poł. XIX

Rejestr zabytków Nr A-461/202 z 20.08.1991

ul. Kaliska

DOM TKACZA NR 26, mur., 1 poł. XIX,

Rejestr zabytków Nr A-174/1117 z 18.05.1970

DOM TKACZA NR 34, mur., 1 poł. XIX,

Rejestr zabytków Nr A-175/1118 z 18.05.1970

DOM TKACZA NR 38, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-176/1119 z 18.05.1970
DOM TKACZA NR 39, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-232/1625 z 8.09.1974
DOM TKACZA NR 40, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-177/1120 z 18.05.1970
DOM TKACZA NR 41, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-208/1151 z 19.05.1970
DOM TKACZA NR 43, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-178/1121 z 18.05.1970
DOM TKACZA NR 44, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-233/1626 z 19.09.1974
DOM TKACZA NR 45, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-179/1122 z 18.05.1970
DOM TKACZA NR 46, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-180/1123 z 18.05.1970
DOM TKACZA NR 48, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-181/1124 z 18.05.1970
DOM TKACZA NR 49, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-234/1627 z 19.09.1974
DOM TKACZA NR 51, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-182/1125 z 18.05.1970
DOM TKACZA NR 53, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-183/1126 z 18.05.1970
DOM TKACZA NR 55, (wpisany do rejestru zabytków jako nr 59) mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-184/1127 z 18.05.1970
DOM TKACZA NR 57, (wpisany do rejestru zabytków jako nr 61), mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-235/1628 z 19.09.1974

ul. Żeromskiego

DOM TKACZA NR 5, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-230/1623 z 18.09.1974
DOM TKACZA NR 9, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-229/1622 z 18.09.1974
DOM TKACZA NR 10, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-185/1128 z 18.05.1970
DOM TKACZA NR 12, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-186/1129 z 18.05.1970
DOM TKACZA NR 13, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-187/1130 z 18.05.1970
DOM TKACZA NR 14, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-188/1131 z 18.05.1970
DOM TKACZA NR 16, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-189/1132 z 18.05.1970
DOM TKACZA NR 19, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-191/1134 z 19.05.1970
DOM TKACZA NR 20, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-228/1621 z 18.09.1974
DOM TKACZA NR 22, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-192/1135 z 19.05.1970
DOM TKACZA NR 23, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-193/1136 z 19.05.1970
DOM TKACZA NR 24, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-194/1137 z 19.05.1970
DOM TKACZA NR 25, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-195/1138 z 19.05.1970
DOM TKACZA NR 27, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-231/1624 z 18.09.1974

DOM TKACZA NR 28, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-196/1139 z 19.05.1970
DOM TKACZA NR 30, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-197/1140 z 19.05.1970
DOM TKACZA NR 31, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-198/1141 z 19.05.1970
DOM TKACZA NR 33, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-199/1142 z 19.05.1970
DOM TKACZA NR 35, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-200/1143 z 19.05.1970
DOM TKACZA NR 36, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-201/1144 z 19.05.1970
DOM TKACZA NR 38, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-202/1145 z 19.05.1970
DOM TKACZA NR 39, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-203/1146 z 19.06.1970
DOM TKACZA NR 40, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-204/1147 z 19.05.1970
DOM TKACZA NR 42, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-205/1148 z 19.05.1970
DOM TKACZA NR 44, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-206/1149 z 19.05.1970
DOM TKACZA NR 46, mur., 1 poł. XIX,
Rejestr zabytków Nr A-207/1150 z 19.05.1970

3.2. Wykaz obiektów zabytkowych nieruchomości znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków

UKŁAD URBANISTYCZNY, 1341 - XIX,
ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PAR. P.W. NAJŚWIĘTSZEGO
SERCA JEZUSA:

a) kościół, mur., 1904-1913, wg proj. Konstantego i Jarosława Wojciechowskich, polichromia Józefa Mehoffera 1930-1935,

b) plebania, mur., pocz. XX,

c) organistówka, mur., poł. XIX.

ZESPÓŁ KOŚCIOŁA EWANGELICKIEGO:

a) kościół, mur., 1849, wg proj. Henryka Marcyniego,

b) pastorówka, mur., 1867,

c) ogrodzenie z bramą, mur.-żel., 2 poł. XIX.

KAPLICZKA, ul. Kaliska, mur., 1 ćw. XX.

KAPLICZKA, ul. 3 Maja, mur., 1 ćw. XX.

ZESPÓŁ CMENTARZA RZYMSKOKATOLICKIEGO,
(ul. Chopina):

a) cmentarz wschodni, 2 poł. XIX,

b) ogrodzenie z bramą cmentarza wschodniego, mur., l. 70 XIX,

c) cmentarz zachodni, pocz. XX,

d) ogrodzenie z bramą cmentarza zachodniego, mur., pocz. XX.

ZESPÓŁ CMENTARZA EWANGELICKO-AUGSBURSKIEGO, (ul. Chopina):

a) cmentarz, ok. 1850,

b) dom grabarza, mur., 2 poł. XIX,

c) ogrodzenie z bramą, mur., ok. 1850.

CMENTARZ ŻYDOWSKI, 1 poł. XIX.

CMENTARZ CHOLERYCZNY, 1 poł. XIX

ZESPÓŁ RATUSZA, pl. Wojska Polskiego

a) ratusz, ob. muzeum, USC, mur., 1872-1876,

b) oficyna, mur., 2 poł. XIX.
SZKOŁA, ul. 3 Maja, mur., 1 ćw. XX.
BANK, pl. Sienkiewicza, mur., 1 ćw. XX.
PARK MIEJSKI im. Żerminy Składkowskiej, 1937-1938.

PARK DWORSKI KRAJOBRAZOWY, poł. XIX, ul. Górnicza (d. Korytków)

ZESPÓŁ DWORSKI, ul. Konińska:

a) dwór, ob. Dom Dziecka, mur., 2 poł. XIX, odbud. 1953-1956,

b) park krajobrazowy, 2 poł. XIX,

c) stodoła, mur., pocz. XX.

ul. Chopina

DOM NR 25, mur., 1940.

DOM NR 30, mur., k. XIX.

ul. Dobrska

DOM NR 1, mur., ok. poł. XIX.

DOM NR 3, mur., 2 ćw. XIX.

DOM NR 5, mur., 2 ćw. XIX.

DOM NR 6, mur., 1 ćw. XX.

DOM NR 9, mur., 2 ćw. XIX.

DOM NR 11, 2 ćw. XIX.

DOM NR 12, mur., 2 ćw. XIX.

DOM NR 13, mur., ok. poł. XIX.

DOM NR 14, mur., 2 ćw. XIX.

DOM NR 15, mur., 2 ćw. XIX.

DOM NR 16, mur., 2 ćw. XIX.

ZESPÓŁ DOMU NR 22:

a) dom, mur., k. XIX,

b) budynek inwentarski, mur., k. XIX.

ul. Gorzelniana

DOM NR 2, mur., 1 ćw. XX.

DOM NR 8, mur., pocz. XX.

ul. Kaliska

DOM NR 1, mur., XIX/XX.

DOM NR 2, mur., k. XIX.

DOM NR 3, mur., XIX/XX.

DOM NR 4, mur., poł. XIX.

DOM NR 5, mur., k. XIX.

DOM NR 6, mur., 1 poł. XIX.

DOM NR 7, mur., 1 poł. XIX.

DOM NR 8, mur., ok. poł. XIX.

DOM NR 9, mur., 1 poł. XIX.

DOM NR 10, mur., ok. poł. XIX.

DOM NR 11, mur., 1 poł. XIX.

DOM NR 12, mur., 1 poł. XIX.

DOM NR 13, mur., 1 poł. XIX.

DOM NR 16, mur., 1 poł. XIX.

DOM NR 17, mur., 1 poł. XIX.

DOM NR 18, mur., 1828.

DOM NR 19, mur., 1 poł. XIX.

DOM NR 22, mur., 1 poł. XIX

DOM NR 23, mur., 1 poł. XIX.

DOM NR 24, mur., 2 ćw. XIX.

DOM TKACZA NR 26, mur., 1 poł. XIX.

DOM NR 27, mur., 1 poł. XIX.

DOM NR 28, mur., 2 poł. XIX.

DOM NR 29, mur., 1 poł. XIX.

DOM NR 30, mur., 2 poł. XIX.

DOM NR 33, mur., 1 poł. XIX.

DOM TKACZA NR 34, mur., 1 poł. XIX.

DOM NR 36, mur., pocz. XX.

DOM TKACZA NR 38, mur., 1 poł. XIX.

DOM TKACZA NR 39, mur., 1 poł. XIX.

DOM TKACZA NR 40, mur., 1 poł. XIX.

DOM TKACZA NR 41, mur., 1 poł. XIX.

DOM TKACZA NR 43, mur., 1 poł. XIX.

DOM TKACZA NR 44, mur., 1 poł. XIX.

DOM TKACZA NR 45, mur., 1 poł. XIX.

DOM TKACZA NR 46, mur., 1 poł. XIX.

DOM TKACZA NR 48, mur., 1 poł. XIX.

DOM TKACZA NR 49, mur., 1 poł. XIX.

DOM NR 50, mur., 1 poł. XIX.

DOM TKACZA NR 51, mur., 1 poł. XIX.

DOM NR 52, mur., k. XIX.

DOM TKACZA NR 53, mur., 1 poł. XIX.

DOM TKACZA NR 55, mur., 1 poł. XIX.

DOM TKACZA NR 57, mur., 1 poł. XIX.

ul. Kączkowskiego

DOM NR 3, mur., 1942.

DOM NR 10, mur., XIX/XX.

DOM NR 18, mur., 1942.

ul. Kolska

DOM NR 1, mur., 2 poł. XIX.

DOM NR 2, mur., 1 poł. XX.

DOM NR 3, mur., 2 poł. XIX.

DOM NR 5, mur., 2 ćw. XIX.

DOM NR 6, mur., XIX/XX.

DOM NR 7, mur., k. XIX.

DOM NR 8, mur., XIX/XX.

DOM NR 9, mur., XIX/XX.

DOM NR 10, mur., XIX/XX.

DOM NR 11, mur., XIX/XX.

DOM NR 12, mur., XIX/XX.

DOM NR 13, mur., 2 poł. XIX.

DOM NR 14, mur., XIX/XX.

DOM NR 16, mur., pocz. XX.

DOM NR 17, mur., 2 poł. XIX.

DOM NR 18, mur., pocz. XX.

DOM NR 20, mur., pocz. XX.

DOM NR 21, mur., k. XIX.

DOM NR 22, mur., XIX/XX.

DOM NR 24, mur., XIX/XX.

DOM NR 25, mur., 1 ćw. XX.

DOM NR 26, mur., XIX/XX.

DOM NR 27, mur., XIX/XX.

DOM NR 31, mur., k. XIX.

DOM NR 33, mur., 2 poł. XIX.

DOM NR 35, mur., l. 20 XX.

DOM NR 37, mur., XIX/XX.

ul. Kolska Szosa

DOM NR 1, mur., pocz. XX.

ul. Kościuszki

DOM NR 1, mur., l. 30 XX.
DOM NR 3, mur., pocz. XX.
DOM NR 9, mur., pocz. XX.
DOM NR 11, mur., pocz. XX.

ul. 3 Maja

DOM NR 1, mur., 2 poł. XIX.
DOM NR 3, mur., 2 poł. XIX.
DOM NR 5, mur., 2 poł. XIX.
DOM NR 7, mur., 1 ćw. XX.
DOM NR 9, mur., 2 ćw. XIX.
DOM NR 10, mur., 2 poł. XIX.
DOM NR 11, mur., 1 ćw. XX.
DOM NR 12, mur., 1 ćw. XX.
DOM NR 13, mur., 1933.
DOM NR 15, mur., 2 poł. XIX.
DOM NR 17, mur., l. 30 XX.
DOM NR 19, mur., 1 ćw. XX.
DOM NR 21, mur., 2 poł. XIX.
DOM NR 22, mur., 2 ćw. XIX.
DOM NR 23, mur., 1 ćw. XX.
DOM NR 24, mur., poł. XIX.
DOM NR 25, mur., 1 ćw. XX,
DOM NR 27, mur., 1 ćw. XX.
DOM NR 28, mur., 3 ćw. XIX.

ul. Mickiewicza

DOM NR 6, mur., 3 ćw. XIX.
DOM NR 11, mur., pocz. XX.

ul. Ogrodowa

DOM NR 7, mur., 3 ćw. XIX.
DOM NR 17, mur.-szach. 1 ćw. XIX.

pl. Sienkiewicza

DOM NR 1, mur., 2 poł. XIX.
DOM NR 3, mur., l. 30 XX.
DOM NR 10, mur., 3 ćw. XIX.
DOM NR 11, mur., k. XIX.
ZESPÓŁ DOMU NR 12:
a) dom, mur., poł. XIX,
b) brama, mur., k. XIX.
DOM NR 12 a, mur., 2 ćw. XIX.
DOM NR 13, mur., 2 poł. XIX.
DOM NR 15, mur., XIX/XX.
DOM NR 16, mur., poł. XIX.
DOM NR 17, mur., 1 ćw. XX.
DOM NR 18, mur., poł. XIX.
DOM NR 19, mur., 1 ćw. XX.

ul. Sławoja - Składkowskiego

DOM NR 3, mur., 1940.
DOM NR 5, mur., 1940.
DOM NR 6, mur., 1940.
DOM NR 8, mur., 1940.
DOM NR 10, mur., 1940.

ul. Szeroka

DOM NR 1, mur., 2 poł. XIX.

DOM NR 3, mur., 2 poł. XIX.
DOM NR 4, mur., XIX/XX.
DOM NR 5, mur., 2 poł. XIX.
DOM NR 8, mur., 2 poł. XIX.
DOM NR 9, mur., 2 poł. XIX.
DOM NR 10, mur., 2 poł. XIX.
DOM NR 12, mur., 2 poł. XIX.
DOM NR 13, mur., k. XIX.
DOM NR 14, mur., 2 poł. XIX.
DOM NR 15, mur., 1893.
DOM NR 16, mur., 2 poł. XIX.
DOM NR 18, mur., XIX/XX.

ul. Szkolna

DOM NR 4, mur., pocz. XX.
DOM NR 6, mur., 2 poł. XIX.

ul. Uniejowska

DOM NR 3, mur., XIX/XX.
DOM NR 7, mur., 2 poł. XIX.
DOM NR 10/12, mur., 1 ćw. XX.
DOM NR 20, mur.-drewn., k. XIX.
DOM NR 24, mur., k. XIX.

pl. Wojska Polskiego

DOM NR 2, mur., 2 poł. XIX.
DOM NR 3, mur., 2 poł. XIX.
DOM NR 4, mur., 2 poł. XIX.
DOM NR 5, mur., 2 poł. XIX.
DOM NR 6, mur., 1 poł. XX.
DOM NR 8, mur., 1884.
DOM NR 9, mur., 1 poł. XIX, rozb. 4 ćw. XIX.
DOM NR 10, mur., 2 poł. XIX.
DOM NR 11, mur., 1876.
DOM NR 12, mur., 2 poł. XIX.
DOM NR 13, mur., 2 poł. XIX.
DOM NR 14, mur., 2 poł. XIX.
DOM NR 15, mur., 2 poł. XIX.
DOM NR 16, mur., 1861.
DOM NR 17, mur., 2 poł. XIX.
DOM NR 18, mur., 2 poł. XIX.
DOM NR 19, mur., 2 poł. XIX.
DOM NR 20, mur., 2 poł. XIX.
DOM NR 21, mur., 2 poł. XIX.

ul. Żeromskiego

DOM TKACZA NR 5, mur. 1 poł. XIX.
DOM NR 7, mur., 1 poł. XIX.
DOM NR 8, mur., 1 ćw. XX.
DOM TKACZA NR 9, mur., 1 poł. XIX.
DOM TKACZA NR 10, mur., 1 poł. XIX.
DOM NR 11, mur., 1 poł. XIX.
DOM TKACZA NR 12, mur., 1 poł. XIX.
DOM TKACZA NR 13, mur., 1 poł. XIX.
DOM TKACZA NR 14, mur., 1 poł. XIX.
DOM NR 15, mur., k. XIX.
DOM TKACZA NR 16, mur., 1 poł. XIX.
DOM NR 17, mur., k. XIX.
DOM TKACZA NR 19, mur., 1 poł. XIX.
DOM TKACZA NR 20, mur., 1 poł. XIX.

DOM TKACZA NR 22, mur., 1 poł. XIX.
DOM TKACZA NR 23, mur., 1 poł. XIX.
DOM TKACZA NR 24, mur., 1 poł. XIX,
DOM TKACZA NR 25, mur., 1 poł. XIX.
DOM TKACZA NR 26, mur., 1 poł. XIX.
DOM TKACZA NR 27, mur., 1 poł. XIX.
DOM TKACZA NR 28, mur., 1 poł. XIX.
DOM TKACZA NR 29, mur., 1 poł. XIX.

ZESPÓŁ DOMU TKACZA NR 30:

a) dom, mur., 1 poł. XIX.

b) oficyna, mur., 1 poł. XIX.

DOM TKACZA NR 31, mur., 1 poł. XIX,
DOM TKACZA NR 33, mur., 1 poł. XIX.
DOM TKACZA NR 35, mur., 1 poł. XIX.
DOM TKACZA NR 36, mur., 1 poł. XIX.
DOM TKACZA NR 38, mur., 1 poł. XIX.
DOM TKACZA NR 39, mur., 1 poł. XIX.
DOM TKACZA NR 40, mur., 1 poł. XIX.
DOM TKACZA NR 42, mur., 1 poł. XIX,
DOM TKACZA NR 44, mur., 1 poł. XIX.
DOM TKACZA NR 46, mur., 1 poł. XIX.

MŁYN, ul. Dobrska nr 23, mur. pocz. XX.
SPICHLERZ, ul. Szkolna nr 2, mur., XIX/XX.

3.3. Zespoły najcenniejszych zabytków ruchomych na terenie gminy

Na terenie miasta Turku do rejestru zabytków wpisane są dwa zespoły obiektów ruchomych stanowiących wyposażenie kościoła par. p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa i kościoła ewangelickiego oraz jeden obiekt pojedynczy:

1. Wyposażenie i wystrój kościoła par. p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa – 65 obiektów pod Nr rejestru B-125/71 na podstawie decyzji z dnia 14 grudnia 1998 r.

2. Wyposażenie kościoła ewangelickiego – 22 obiekty pod Nr rejestru B- 95/41 na podstawie decyzji z dnia 29 listopada 1993 r.

3. Zegar na wieży ratusza wykonany w l. 70 XIX. Wpisany do rejestru zabytków pod Nr B-123/69 na podstawie decyzji z dnia 16 listopada 1998 r.

3.4. Krajobraz kulturowy - obszarowe wpisy do rejestru zabytków (układy urbanistyczne, parki kulturowe, parki krajobrazowe)

Krajobraz kulturowy to przestrzeń historycznie ukształtowana w wyniku działalności człowieka, zawierająca wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze (art. 3 pkt 14 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami). W celu jego ochrony oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej, cytowana Ustawa przewiduje ochronę, poprzez wpis do rejestru zabytków, cennych kulturowo struktur przestrzennych – układów urbanistycznych, ruralistycznych, krajobrazów kulturowych. Ochrona krajobrazu kulturowego powinna być komplementarna dla form ochronnych krajobrazu przyrodniczego, wy-

nikających ze stosowanych przepisów o ochronie przyrody.

Do rejestru zabytków pod numerem A-383/125 decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 10 czerwca 1985 r. wpisany został historyczny układ urbanistyczny miasta Turku. Teren ukształtowany w XIV wieku z elementami rozwiniętymi w wieku XIX.

Miasto lokowane na prawie niemieckim w XIV wieku (1341 r.). W rozplanowaniu miasta centrum stanowi czworoboczny rynek, z narożników którego wychodzą ulice w kierunkach: północnym do Władysława, wschodnim na Koło, zachodnim na Kalisz i południowym w kierunku Uniejowa, wzdłuż południowo-wschodniego bloku przyrynkowego zajętego przez kościół. Ulice nie mają przedłużenia wzdłuż pierzei rynkowych, wraz z placem tworzą formę „wiatraka”.

W 1 ćw. XIX w. szeroko zakrojona akcja rządu dotycząca regulacji i rozbudowy miast Królestwa objęła również Turek. Akcja ta połączona była z zabiegami mającymi na celu wzrost ekonomiczny miast. W 1823 r. powstał projekt założenia osady fabrycznej i regulacji miasta. W roku 1826 powstały dwie ulice tworzące nowe osiedla tkackie.

Osadę Nowy Świat założono wzdłuż drogi na Kalisz, równoległe do niej, położoną bardziej na północ osadę Pólko. Obie osady połączono biegnącymi prostopadle do nich ulicami (obecnie ul. Mickiewicza i Szkolną). Ulice Pólko i Nowy Świat zabudowane zostały szeregami wolnostojących, parterowych domów tkaczy, połączonych bramami wjazdowymi na teren poszczególnych działek.

Wielokondygnacyjną zabudowę pierzei rynkowych i początkowego biegu ulic wylotowych z rynku wiązać należy z okresem po 1867 r., kiedy to Turek podniesiony został do rangi miasta powiatowego.

Układ urbanistyczny podlega ochronie w granicach zakreślonych ulicami: Sportową od strony zachodniej, Kąckowskiego od strony północnej, od strony wschodniej zabudową wzdłuż ulicy 3 Maja, Kardynała St. Wyszyńskiego i przylegającą do pl. Sienkiewicza, od strony południowej granica przebiega wzdłuż rzeki Kiełbaski.

Dobry stan zachowania poszczególnych elementów układu przestrzennego: ulic, placów, podziałów gruntów, architektury sakralnej i mieszkalnej oraz wyraźna czytelność ich genezy widzianej w szerokim kontekście rozwoju gospodarczo - społecznego Wielkopolski w czasie reformy państwa w średniowieczu, a także w kontekście dalszych przekształceń w wiekach późniejszych, szczególnie w 1 poł. XIX, stawia historyczny ośrodek miejski w grupie cennych zespołów współtworzących dziedzictwo kulturowe kraju.

Z obszarowych wpisów do rejestru zabytków wymienić należy również parki dworskie założone w stylu krajobrazowym przy ul. Konińskiej i Górniczej.

3.5. Zabytki archeologiczne

3.5.1. Wykaz stanowisk archeologicznych wpisa-

nych do rejestru zabytków z terenu miasta

Na terenie miasta Turek brak jest stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków.

3.5.2. Wykaz stanowisk o własnej formie krajobrazowej

Na terenie miasta Turek brak jest stanowisk archeologicznych o własnej formie krajobrazowej.

3.5.3. Zestawienie liczbowe stanowisk archeologicznych zewidencjonowanych i wpisanych do rejestru zabytków, łącznie z ich funkcją oraz krótką analizą chronologiczną (opis koncentracji stanowisk archeologicznych – uwarunkowania fizjograficzne)

Obszar miasta Turku został rozpoznany archeologicznie w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP) w latach 1980-2008. Należy jednak pamiętać, że rozwijająca się aglomeracja miejska wraz z jej przemysłową specyfiką powoduje, że wiele terenów jest niedostępnych do badań archeologicznych (zabudowa mieszkalna i przemysłowa). Lokalizację wielu stanowisk znamy ze źródeł archiwalnych, przypadkowych znalezisk czy badań archeologicznych prowadzonych w trakcie prac ziemnych. Z tego samego powodu baza danych AZP jest bazą otwartą. Dołączane są do niej ciągle nowe informacje pochodzące z kolejnych badań czy też weryfikacji badań wcześniejszych.

W związku z powyższym dokumentacja stanowisk archeologicznych utworzona metodą AZP jest źródłem najbardziej aktualnej wiedzy o terenie.

Na terenie miasta Turku zewidencjonowano dotychczas w trakcie badań powierzchniowych 30 stanowisk archeologicznych, na które składa się 51 faktów osadniczych.

Poniżej zaprezentowano tabelkę prezentującą zasoby dziedzictwa archeologicznego z terenu miasta Turku:

Miasto Turek położone jest w południowo-wschodniej części byłego województwa konińskiego. Według regionalizacji J. Kondrackiego opisywany teren należy do podprowincji Niziny Środkowopolskiej, makroregionu Nizina Południowowielkopolska i mezoregionu Wysoczyzna Turecka. Wysoczyzna Turecka o powierzchni 1363 km², wyniesiona jest na 110 – 185 m n.p.m. Od północy i południa rejon miasta otaczają wały morenowe o kulminacjach 140 – 185 m n.p.m. zwane Wzgórzami Tureckimi, a od zachodu Równina Rychwalska. W kierunku wschodnim rozpościerają się natomiast obniżenia najpierw dolina Kiełbaski o rzędnych 110 m n.p.m., a dalej dolina Warty z dnem na rzędnych 95 – 105 m n.p.m. W tym też kierunku teren miasta odwadnia niewielki ciek – dopływ Kiełbaski uchodzącej na północ do Warty.

Niestety, Turek i jego najbliższa okolica nie zostały poddane kompleksowym badaniom archeologicznym. Penetracja archeologiczna na obszarze miasta Turku prowadzona w ramach programu Archeologiczne Zdjęcie Polski charakteryzowała się dużym stopniem trudności ze względu na zawansowane prace budowlane (ogrodzenia dużych partii ziemi), niedostępność części terenu do badań (ogrody przy-

domowe, teren elektrowni) oraz zniszczenia spowodowane przez wielkie odkrywki węgla brunatnego. Dysponujemy jednak niewielką ilością stanowisk archeologicznych (często są to przypadkowe znaleziska) i na tej podstawie można spróbować przedstawić obraz przemian kulturowych w pradziejach na terenie dzisiejszego miasta Turku i jego okolic.

Początki kształtowania się osadnictwa grup ludzkich na terenie miasta sięgają mezolitu (znane są znaleziska kilku wytworów krzemienych, niestety bez dokładnej lokalizacji).

Natomiast pierwsze znane skupiska ludzkie z okresu neolitu (młodsza epoka kamienia) na terenie miasta Turek wiążą się z kulturą pucharów lejkowatych. Zarejestrowano również ślady po bytowaniu ludności kultury grzebykowo-dółkowej.

Wzrost osadnictwa widoczny jest w epoce następnej - w okresie brązu. Z okolic Turku na młodszą epokę brązu wydatowane zostało luźne znalezisko naczyń (kubka). Duży wzrost osadnictwa w okolicach Turku wiąże się z natomiast działalnością kultury łużyckiej w epoce brązu (najbliższe Turkowicmentarzysko tej kultury odkryto w okolicach Żdżenic, gmina Malanów).

W epoce żelaza okolice Turku zamieszkiwała ludność należąca do tzw. kultury przeworskiej. Wokół Turku rysuje się w tym okresie dość wyraźne skupisko osadnicze (na nieoznaczonym stanowisku z okolic Turku odkryto grot oszczepu, zarejestrowano również pozostałości osady przeworskiej w samym Turku) wraz z cmentarzyskiem (w 1960 r. podczas budowy osiedla mieszkaniowego w Turku wykopano popielnicę z grobu ciepłopalnego, a Łęgu Piekarskim, gmina Dobra funkcjonowało bardzo bogate cmentarzysko).

Z terenami Turku wiąże się jeszcze problem przebiegu w tym rejonie „szlaku bursztynowego”. K. Tymaniecki wysuwał hipotezę, iż szlak bursztynowy z Kalisza biegł na północny-wschód w kierunku Koła, gdzie znajdowało się naturalne przejście przez Wartę. Część badaczy sugeruje jednak istnienie w tym miejscu szlaku wodnego Prosną do Warty. Niewątpliwie istniało także lądowe połączenie między Kaliszem a Koninem. Na istnienie tego rodzaju drogi wskazuje wyraźne zagęszczenie znalezisk rzymskich między Kaliszem a Turkiem. Szlak Kalisz - Spycimierz pokrywa się ze szlakiem wytyczonym przez niemieckiego badacza okresu wpływów rzymskich J. Eggera. Z okolic dzisiejszego Turku szedł on zapewne na wschód w kierunku Bzury.

Na przełomie IV i V w. n.e. większość obszarów ziem polskich przeżywa głęboki kryzys kulturowy, osadniczy i gospodarczy. Związane jest to prawdopodobnie załamaniem się dotychczasowej sytuacji politycznej Europy w wyniku najazdu Hunów. Najazd ten wywołał masowe przesunięcia ludności zamieszkującej jej środkową część oraz zlikwidował wpływ Cesarstwa Rzymskiego. Rozpoczął się okres wędrówek ludów. Bezpośrednim tego skutkiem było zahamowanie trwającego kilka wieków rozwoju go-

spodarczego i społecznego na ziemiach polskich. Do tychczas nie udało się stwierdzić ciągłości osadnictwa w okolicach Turku.

Począwszy od VI w. n. e. wkraczamy w nowy okres dziejów zwany wczesnym średniowieczem. W okresie tym (do IX wieku) obszary dzisiejszego Turku znajdowały się prawdopodobnie na terenie plemiennym Wierczan, o których wspomina Geograf Bawarski. W wyniku działań jednoczenia terytoriów plemiennych przez Polan ziemie dzisiejszego Turku weszły w skład państwa Mieszka I. Z wczesnego średniowiecza z okolic Turku znany duże grodziska pierścieniowate z Człopów Wielkich oraz kasztelański gród ze Spycimierza, pod którego jurysdykcją był Turek. Poza wielkimi grodziskami pojawiły się w okolicy Turku także małe gródki rycerskie, tzw. grodziska stożkowate (tego typu obiekty znany np. z terytorium Trzysza, gm. Przykona – XIII w.). Natomiast odkryte w okolicy Turku nekropolie pochodzące już z doby państwowej są szkieletowe, datowane na XI-XII w.

Omawiając osadnictwo Turku i jego okolic warto wspomnieć, że wielu badaczy wczesnego średniowiecza (na podstawie źródeł archeologicznych i pisanym) twierdzi, że przez te tereny przechodził wielki szlak handlowy, łączący Ruś z Pomorzem.

4. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego

4.1. Stan zachowania i obszary największego zagrożenia zabytków

4.1.1. Stan zachowania zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków

Obiekty architektury i budownictwa wpisane do rejestru zabytków na terenie miasta, poza jednostkowymi przypadkami, są zachowane w stanie zadowalającym.

Kościół rzymskokatolicki p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa.

Parafia w Turku została erygowana w XII w. Do 1818 r. należała do archidiecezji gnieźnieńskiej. Pierwszy kościół parafialny, drewniany, p.w. Jana Chrzciciela został spalony przez Krzyżaków w 1331 r. Następny, zbudowany z cegły, z wysoką wieżą, spłonął wraz z sąsiednimi domami w 1813 r. Ocalałe od ognia mury obniżono i kościół odbudowano. Jednak naruszenie przez pożar murów i wysoka wieża spowodowały, że w 1839 r. kościół runął. Odbudowano go ponownie w 1875 r. z resztek pozostałych murów. W roku 1904 rozebrano go i przystąpiono do budowy nowego.

Obecny kościół został zbudowany według projektu Konstantego i Jarosława Wojciechowskich, architektów warszawskich, w latach 1904-1913. W 1924 r. przy konsekracji otrzymał wezwanie Najświętszego Serca Pana Jezusa. Kościół murowany z cegły, na podmurowaniu z granitu polnego, w stylu neogotyckim. W latach 1982-1985 został pokryty blachą miedzianą. W roku 2003 przeprowadzono remont

ceglanych elewacji, zainstalowano instalację odgromową, dokonano niezbędnych prac stolarskich i blacharskich.

Stan obiektu dobry.

Budynek plebanii wzniesiony został po wybudowaniu kościoła na początku XX. stulecia (nie wpisany do rejestru zabytków). Budynek murowany, otynkowany, piętrowy, podpiwniczony. Od strony północnej taras z portykiem i główne wejście. Plebania kryta dachem dwuspadowym, ryzality dachami namiotowymi. Styl eklektyczny nawiązujący do renesansu i klasycyzmu. Remonty prowadzone na bieżąco, stan zachowania dobry.

Zespół kościoła ewangelicko-augsburskiego.

Kościół wybudowany w 1845 r. według projektu architekta Henryka Marconiego. Murowany, otynkowany. Wzniesiony na planie krzyża greckiego, orientowany. Pośrodku czworoboczna wieża. Dachy dwuspadowe, kryte blachą. Styl neoklasycystyczny.

W 1984 r. przeprowadzono remont kapitalny. W roku 1995 wyremontowano ogrodzenie przy kościele. Stan zachowania dobry.

Plebania wybudowana w 1867 r. Budynek murowany, piętrowy, podpiwniczony. Dach czterospadowy, kryty blachą. Styl neoklasycystyczny. Budynek w dobrym stanie technicznym, na bieżąco remontowany (wymiana stolarki, remont elewacji).

Zespół dworski, ul. Konińska

Historyczne założenie dworskie wraz z folwarkiem i innymi zabudowaniami znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie rezydencji nazywało się Muchlin. Muchlin, nazywany również w literaturze Muchnyno w XIX wieku znajdował się w powiecie tureckim w gminie Piętno, w odległości ok. 1 km od Turku. Najstarsza znaleziona wzmianka o Muchlinie zamieszczona jest w Liber beneficiorum archidiecezji Gnesnensis z początku XVI w. arcybiskupa Jana Łaskiego.

Muchlin w roku 1827 liczył 146 mieszkańców i składał się z 20 budynków. W roku 1885 w Muchlinie oprócz dworu z parkiem i przyległymi folwarkiem znajdowała się kolonia 10 domów, karczma oraz młyn. W kolonii w tym czasie mieszkało 80 osób, w zabudowaniach młyna zaś 12 osób. Pierwszym znanym z nazwiska właścicielem Muchlina był Ignacy Szretter, który w marcu 1865 roku sprzedaje dobra Janowi i Mariannie z Kolskich Orłowskim. Po Janie i Mariannie Orłowskich w 1870 roku majątek dziedziczy Stanisław Orłowski i następnie w 1898 roku Wincenty Orłowski, który dobrami muchlińskimi włada do 1947 roku. Po roku tym majątek został przejęty przez Skarb Państwa i rozparcelowany. W tym samym roku na bazie założenia dworsko-parkowego powstaje Państwowy Dom Dziecka, który w zmodyfikowanej formie organizacyjno-prawnej jest użytkownikiem do chwili obecnej.

Dwór murowany, wzniesiony w 2 poł. XIX wieku, odbudowany w latach 1953-1956. Obiekt dwukon-

dygnacyjny z użytkowym poddaszem, założony na planie litery C, dach czterospadowy, kryty dachówką. Na ryzalicie od strony północnej dach kopulasty pokryty blachą.

Ogólny remont dworu przeprowadzono w 1991 r. Naprawiono i pomalowano elewacje, częściowo wymieniono stolarkę okienną i drzwiową. W roku 2010 planowany jest remont dachu.

Park z centralnie położonym dworem ma powierzchnię ok. 4,675 ha. Od północy przylegał doń ponad 2 ha sad. Do założenia należały trzy stawy, spośród których jeden wchodził w obręb parku, a dwa pozostałe przylegały od zachodu. Również od zachodniej strony do parku przylegał rozległy folwark, którego jedyną pozostałością jest zachowana okazała stodoła.

Wiek najstarszych drzew wskazuje z całą pewnością na obecność założenia parkowego w tym miejscu już w początkach XIX w. Obecne założenie, mając na uwadze również wiek drzew oraz stylistykę kształtowania zieleni należy datować na lata 60. XIX wieku, wiążąc je z przejęciem dóbr muchlińskich przez rodzinę Orłowskich.

Drzewostan zgrupowany jest tylko w jego fragmentach, gęsto porośnięte są pobocza drogi dojazdowej do dworu. Na odcinku biegnącym przy wschodniej granicy parku droga spacerowa obsadzona jest grabami. Zadrzewiony obszar znajduje się między wschodnią elewacją dworu i wschodnią granicą parku oraz w części południowo-wschodniej. Od północy obszar zadrzewiony kończy się mniej więcej na linii stawu. Po roku 1947 na terenie parku prowadzono jedynie podstawowe prace porządkowe.

W 2006 r. opracowano dokumentację zawierającą inwentaryzację dendrologiczną z gospodarką drzewostanem oraz projekt rewaloryzacji założenia. W tym samym roku usunięto drzewa obumarłe, większość samosiewów i dziczających krzewów. Prace kontynuowane będą w kolejnych latach i obejmą odtworzenie układu komunikacyjnego, wprowadzenie nowych nasadzeń drzew i krzewów ozdobnych, wprowadzenie urządzeń zabawowych dla dzieci.

Właścicielem zespołu dworskiego jest Zarząd Powiatu Tureckiego, który w 2007 r. przekazał część północną założenia, która do tego czasu była zdegradowanym obszarem z resztówką drzew owocowych, Państwowej Straży Pożarnej pod budowę strażnicy. Opracowany został dla tej części projekt zagospodarowania zieleni.

Zespół dworski, ul. Górnicza (d. Korytków)

Korytków wieś i folwark, około roku 1880 należała do gminy Pęcherzew. Właścicielem folwarku był Adolf Linke – reprezentujący spółkę bankową. Po Adolfie folwark odziedziczył jego syn Karol – Juliusz Linke i władał nim do 1939 r. W okresie powojennym folwark został rozparcelowany.

Dwór (nie wpisany do rejestru zabytków) przez lata nieużytkowany popadał w ruinę. Dziś zachowały się jedynie ślady murów.

Park o powierzchni 5,1455 ha zaniedbany, porośnięty samosiewami, zakrzaczony. Układ kompozycyjny został zniekształcony poprzez budowę rurociągu i kąpieliska w miejscu stawów. Zachował się liczny starodrzew oraz dość czytelny układ komunikacyjny. Poza sporadycznym usuwaniem drzew obumarłych i zagrażających bezpieczeństwu, na terenie parku nie prowadzono żadnych prac porządkowych i pielęgnacyjnych.

Bezpośrednia styczność z Zespołem Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin przesądza w zasadzie docelowy sposób jego użytkowania. Na dzień dzisiejszy gmina miejska Turek ograniczała swoją instytucjonalną obecność do prób sprzedaży tego obiektu. Wobec braku chętnych na jego kupno rozważana jest możliwość rewaloryzacji obiektu parkowego dla potrzeb lokalnej społeczności do roku 2012.

Cmentarz żydowski.

Założony w 1832 r. na niewielkim wzgórzu w północnej części miasta pod lasem. Zniszczony w czasie II wojny światowej (w 1943 r.) przez Niemców. W roku 1989 znaleziono macewy na skraju lasu Grabieniec i na terenie Zakładu Przetwórczego w Turku przy ul. Kolskiej. W roku 2003 staraniem osób prywatnych i władz miasta cmentarz ogrodzono, ustawiono pomnik z tablicą pamiątkową oraz płyty z wmurowanymi fragmentami znalezionych macew, uporządkowano zieleń.

W chwili obecnej konieczne jest uporządkowanie zieleni na cmentarzu (wykoszenie chwastów, cięcia pielęgnacyjne krzewów, usunięcie znacznej części narosłych z samosiewu robinii akacjowych).

Cmentarz choleryczny.

Założony w 1 połowie XIX w. ok. 200 metrów na zachód od ul. Chopina i ok. 20 metrów na południe od lasu. Na wydzielonym obszarze cmentarza o powierzchni 0,1157 ha występuje nieliczny drzewostan. Podstawowe prace porządkowe przeprowadzono w roku 1998 (uporządkowano zieleń, ustawiono krzyż). W 2004 r. cmentarz ogrodzono, postawiono tablicę pamiątkową. Stan zachowania dobry.

Cmentarz ewangelicko-augsburski.

Założony w 1850 r. zlokalizowany został w północno-wschodniej części miasta przy ul. Chopina. Jest wyjątkowym obiektem zawierającym zespół dobrze zachowanych nagrobków, w większości pochodzących z końca XIX w. Układ przestrzenny kwater, bieg alejek, utworzone w początkach funkcjonowania cmentarza do dnia dzisiejszego pozostały nienaruszone, co stanowi o dużej wartości historycznej obiektu. Cmentarz czynny. Na bieżąco naprawiane są historyczne nagrobki, pielęgnowana zieleń.

Domy tkaczy.

Projekt założenia osady fabrycznej i regulacji miasta Turku, pochodzący z 1823 r. uwzględniał połączenie dwu projektowanych osad tkackich z istniejącą

strukturą urbanistyczną miasta. Ulice Pólko i Nowy Świat zabudowane zostały szeregami wolnostojących parterowych domów tkaczy, połączonych bramami wjazdowymi na teren poszczególnych działek. Domy wznoszone były według jednolitego planu o dwutraktowym układzie pomieszczeń z sienią przelotową na osi. Nakryte dachami dwuspadowymi bądź naczółkowymi. Elewacje siedmioosiowe ze zryzalitowaną częścią środkową – wejściową. Detal architektoniczny jest bardzo skromny; prosty gzyms, lizeny ujmujące wejście, czasem boniowania. Typ takiego domu ustalony został w k. XVIII w. w berlińskim środowisku architektonicznym i rozpowszechnił się w l. 20 XIX w. również na obszarze Królestwa Polskiego.

Domy tkaczy stanowiące własność bądź współwłasność gminy miejskiej zlokalizowane przy ulicy Kaliskiej:

Dom nr 26 (zarząd przymusowy)

Remontowany na bieżąco. Dach pokryty papą, wymieniona stolarka okienna. W $\frac{3}{4}$ mieszkalny, w $\frac{1}{4}$ zlokalizowano usługi handlowe. Stan zachowania dobry.

Dom nr 34

Pokryty nowym dachem z blachy dachówkowej, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa. W całości mieszkalny. Stan zachowania dobry.

Dom nr 43

Posiada nowe pokrycie dachu z blachy dachówkowej, nową stolarkę okienną i drzwiową. W połowie przeznaczony na mieszkania, w połowie na działalność handlową. Wymagany remont elewacji (częściowe zawilgocenia, ubytki tynków i warstwy malarskiej). Stan zachowania dostateczny.

Dom nr 46

Pokryty nowym dachem z blachy dachówkowej, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa. W całości mieszkalny. Stan zachowania dobry.

Dom nr 48

Pokryty nowym dachem z blachy dachówkowej, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa. W całości mieszkalny. Stan zachowania dobry.

Dom nr 53

Posiada nowe pokrycie z blachy dachówkowej, nową stolarkę okienną i drzwiową, w całości mieszkalny. Stan zachowania dobry.

Domy tkaczy stanowiące własność bądź współwłasność gminy miejskiej zlokalizowane przy ulicy Żeromskiego:

Dom nr 5 (współwłasność gminy miejskiej)

Dach pokryty papą, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa. W całości mieszkalny. Stan zachowania dobry.

Dom nr 9 (współwłasność gminy miejskiej)

Dach pokryty papą, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa. Nowe elewacje. W całości mieszkalny. Stan zachowania dobry.

Dom nr 10 (zarząd przymusowy)

Nowe pokrycie dachu z papy. Wymieniona stolarka okienna i drzwiowa. Odnowione elewacje. W całości

mieszkalny. Stan zachowania dobry.

Dom nr 12

Pokryty papą, wymieniona częściowo stolarka drzwiowa i okienna. Wyremontowane elewacje. W całości mieszkalny. Stan zachowania dobry.

Dom nr 14 (zarząd przymusowy)

Nowe pokrycie dachu z papy, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa. Odnowione elewacje. W całości mieszkalny. Stan zachowania dobry.

Dom nr 19

Pokrycie dachu z papy. Wymieniona stolarka okienna i drzwiowa. Naprawione elewacje (nowe tynki i malowanie). W całości mieszkalny. Stan zachowania dobry.

Dom nr 20

Pokrycie dachu z papy. Częściowo wymieniona stolarka okienna i drzwiowa. Odnowione elewacje. Nieliczne zawilgocenia w przyziemiu. W całości mieszkalny. Stan zachowania dobry.

Dom nr 22

Nowe pokrycie dachu z blachy dachówkowej, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa. Odnowione elewacje. W całości mieszkalny. Stan zachowania dobry.

Dom nr 28

Pokrycie dachu z papy. W części obiektu wymieniona stolarka okienna. W całości mieszkalny. Stan zachowania dość dobry.

Dom nr 42

Na połowie dachu nowa blacha dachówkowa, na pozostałej części stara blacha ocynkowa. Częściowo zawilgocone ściany, zniszczona stolarka okienna. Obiekt przeznaczony do remontu. W całości mieszkalny. Stan zachowania dostateczny.

Przewidziany termin prac remontowych do 2012 r.

W większości wyremontowanych budynkach zostały zachowane detale architektoniczne (gzymsy, lizeny, obramienia otworów okiennych i drzwiowych).

Domy tkaczy przy ulicy Żeromskiego stanowiące własność prywatną.

Generalnie stan ich zachowania jest dobry lub dostateczny. W większości mieszkalne. Pojedyncze w złym stanie. Remontowane. Remonty dotyczą głównie wymiany pokrycia dachu, stolarki, remontu elewacji.

Domy tkaczy przy ulicy Kaliskiej stanowiące własność prywatną.

Większość adaptowana na cele handlowe, w dobrym stanie. Wymieniono stolarkę okienną i drzwiową, nowe pokrycia dachów, odnowione elewacje. Nieliczne wymagają prac remontowych (dachy).

4.1.2. Stan zachowania zabytków ruchomych.

Zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków miasta Turku to m.in. wyposażenie kościoła parafialnego p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa, jest ich 65 pod nr B-125/71 z dn. 14.12.1998 r.

Kościół należy do największych we wschodniej Wielkopolsce. Jego monumentalizm wspiera jednorodny wystrój wnętrza autorstwa Józefa Mehoffe

ra z I. 30 XX wieku. Jest to największa realizacja wystroju sakralnego jednego autora w tym okresie, obejmującego poza polichromią również witraże, ołtarze, stacje drogi krzyżowej, obrazy ołtarzowe i stalie. Szczególnie cenna jest polichromia w stylu młodopolskim zrealizowana w latach 1930-1935 przez J. Mehoffera i jego ucznia Siemianowicza. Słów kilka o autorze. Artysta urodził w 1869 r. w Ropczycach. Po przeprowadzce ojca Wilhelma Mehoffera z rodziną do Krakowa w 1870 roku, ukończył Krakowską Szkołę Sztuk Pięknych. Po wyjeździe w roku 1891 na stypendium do Paryża, uczył na wykłady w Ecole Nationale des Arts Decoratifs, Academie Julian, Akademii Colarossi oraz wykłady z historii sztuki w Ecole du Louvre. Od 17 lutego 1892 roku do końca 1893 studiował w Ecole Nationale de Beaux Arts. Przez cały okres swojej nauki zajmował się sztuką dekoratywną i kontynuował malarstwo sztalugowe. Największy rozgłos i światową sławę zdobył w 1895 roku, wygrywając konkurs na wykonanie witraży do gotyckiej kolegiaty św. Mikołaja w szwajcarskim Fryburgu. Pozostawił tam, zachwycające do dnia dzisiejszego dzieło, obejmujące 21 przeszkleń. Za fryburski witraż „Męczennicy”, w roku 1900 na Wystawie Światowej w Paryżu otrzymał złoty medal. Po powrocie do kraju poświęcił się przede wszystkim licznym pracom z dziedziny polichromii i witrażownictwa. Artysta realizował także swoje projekty m.in. w kościele Mariackim w Krakowie, w katedrze św. Jana we Lwowie, Opawie na Morawach, w kościele parafialnym św. Elżbiety w Jutrosinie, w katedrze Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny we Włocławku, w kościele Najświętszego Serca Pana Jezusa w Turku oraz w kościele parafialnym w Lubieniu. Zmarł 7 lipca 1946 roku w Wadowicach.

Na wyposażeniu kościoła znajdują się także obiekty zabytkowe z wcześniejszych okresów. Stan zachowania obiektów zabytkowych jest zróżnicowany, w większości są one w stanie zadowalającym. W roku 2003 rozpoczęto prace konserwatorsko - restauratorskie polichromii kościoła, trwające etapami po dziś dzień. Dotąd nie zrealizowano jedynie konserwacji ołtarza głównego i dwóch bocznych. Prace zrealizowane to: polichromia sklepienia prezbiterium oraz malowidło „Chrystus Pantokrator” na ścianie wschodniej prezbiterium, malowidła na ścianach bocznych prezbiterium- „Chrystus Dobry Pasterz”, „Chrystus i Oblubienice”, „Chrystus Ogrodnik”, „Spotkanie w Drodze do Emaus” oraz polichromia buforów z przedstawieniami św. Jania i św. Mateusza wraz z filarem oraz św. Łukasza i św. Marka z filarem, a także polichromie sklepienia transeptu.

W kościele i plebanii parafii ewangelicko- augsburskiej wpisane są do rejestru zabytków 22 obiekty ruchome pod nr B-95/41 z dnia 29.11.1993 r. Kościół został wzniesiony przez H. Marconiego w 1848 r., z tego okresu pochodzi też jego wyposażenie. Późnoklasykistyczne elementy wystroju i wyposażenia do dziś zachowały swój pierwotny, niezmienny charakter, jakże typowy dla świątyń ewangelicko – au-

gsburskich. Na plebanii zachował się niewielki zbiór obiektów zabytkowych, stanowiący wyposażenie kancelarii.

Stan zachowania obiektów wchodzących w skład wyposażenia kościoła jest zróżnicowany. W latach 1997-1998 wykonano następujące prace: konserwację dekoracji malarskiej na stropie nawy głównej, ołtarza głównego wraz z amboną, chrzcielnicę oraz drewnianych elementów chóru. Stan zachowania obiektów ruchomych znajdujących się na plebanii jest zadowalający.

Zegar wieżowy – wpisany do rejestru zabytków B-123/69 z dnia 16.11.1998 r. Wykonany w I.70 XIX wieku. W roku 1998 przeszedł gruntowną konserwację.

Wszelkie prace przy obiektach nieruchomych i ruchomych wpisanych do rejestru zabytków wymagają pozwolenia konserwatora zabytków po uprzednim uzgodnieniu ich zakresu w Delegaturze Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Koninie.

4.1.3. Stan zachowania zabytków archeologicznych oraz istotne zagrożenia dla zabytków archeologicznych

Stanowiska archeologiczne podlegają stałym zagrożeniom. Z każdym rokiem, wraz z rozwojem techniki, intensyfikacją działalności przemysłowej, gospodarczej, rolniczej rośnie stopień ich zagrożenia oraz pojawiają się nowe.

W myśl art. 6 pkt 3 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568) wszystkie zabytki archeologiczne – bez względu na stan zachowania podlegają ochronie i opiece. Należy przy tym pamiętać, że zasięg stanowisk archeologicznych został wyznaczony na mapach na podstawie badań powierzchniowych. Jednak nie może on odpowiadać dokładnie zasięgowi występowania pozostałości osadnictwa pradziejowego pod ziemią. Dlatego należy traktować go zawsze orientacyjnie, może bowiem okazać się, że obiekty archeologiczne zalegają także w sąsiedztwie wyznaczonego na podstawie obserwacji powierzchniowej, zasięgu stanowiska.

Najlepiej zachowane są stanowiska archeologiczne położone na nieużytkach, terenach niezabudowanych oraz terenach zalesionych. Należy tutaj przypomnieć, że ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakłada na każdego, kto zamierza realizować nowe zalesienia lub zmianę charakteru dotychczasowej działalności leśnej na terenie, na którym znajdują się zabytki archeologiczne, obowiązek pokrycia kosztów badań archeologicznych oraz ich dokumentacji.

Dużym zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych są natomiast inwestycje budowlane i przemysłowe, zwłaszcza rozwój budownictwa mieszkalnego i przemysłowego oraz budowa dróg. Wysoki stopień zurbanizowania miasta Turek i jego ciągły rozwój stanowią bardzo istotne zagrożenie dla stanowisk archeologicznych. Układ urbanistyczny miasta, wpisany

do rejestru zabytków, nakazuje szczególną ochronę pradziejowych, średniowiecznych i nowożytnych nawarstwień kulturowych w jego obrębie. W związku z tym wszystkie prace ziemne wymagają jednoczesnego prowadzenia badań archeologicznych. Wyniki badań często stanowią jedyną dokumentację następujących po sobie faktów osadniczych na tym terenie. Pozwalają one skorygować, uszczegółwić i potwierdzić informacje uzyskane ze źródeł pisanych. Pozyskany w trakcie badań materiał ruchomy umożliwi uzupełnienie danych o kulturze materialnej mieszkańców.

Istotnym zagrożeniem jest również działalność rolnicza, zwłaszcza intensywne orka.

Do innego rodzaju zagrożeń należy działalność nielegalnych poszukiwaczy. Zagrożają oni przede wszystkim cmentarzyskom oraz stanowiskom o własnej formie krajobrazowej, jak grodziska czy fortyfikacje ziemne oraz pozostałości z okresu II wojny światowej.

Dlatego dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego, na obszarach występowania stanowisk archeologicznych oraz w strefie ich ochrony, podczas inwestycji związanych z robotami ziemnymi, wymagane jest prowadzenie prac archeologicznych w zakresie uzgodnionym pozwoleniem na badania archeologiczne Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków - Delegatury w Koninie przed uzyskaniem pozwolenia na budowę lub przed rozpoczęciem prac ziemnych.

4.1.4. Obszary największego zagrożenia dla zabytków w gminie

a) nieruchomości

Gmina miejska Turek nie posiada ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego, będącego prawem miejscowym. Z punktu widzenia ochrony konserwatorskiej jest to istotne zagrożenie dla zabytków nieruchomości. Bowiem ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy jest jedną z czterech form ochrony wymienionej w art. 7 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Brak szczegółowych zapisów dotyczących ochrony zabytków ujętych w ewidencji może spowodować daleko idące przekształcenia przestrzenne, kubaturowe, materiałowe i architektoniczne. Dlatego też inwestycje realizowane w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz o ustaleniu lokalizacji celu publicznego muszą być każdorazowo uzgadniane z urzędem konserwatorskim.

Do istotnych zagrożeń obiektów zabytkowych w Turku należy zaliczyć tzw. zagrożenia techniczne. Pierwotny układ komunikacyjny, na który nałożone są wszelkie współczesne rozwiązania drogowe kumulują się niekorzystnie w odniesieniu do wszelkich budowli, szczególnie zaś tych, które są obiektami zabytkowymi. Emisje gazów, zanieczyszczeń atmosferycznych, to następna z przyczyn degradujących elewacje pokryte tynkami tradycyjnymi. Niezależ-

nie od czynników technicznych i przyrodniczych, istotnym zagrożeniem dla substancji zabytkowej jest brak zrozumienia, wiedzy u części właścicieli obiektów. Przejawia się to w dowolnym przerabianiu, poprawianiu budynków z naruszeniem wszelkich zasad, którym poddana jest substancja zabytkowa. Obszar Starówki w Turku jest w całości obszarem chronionym. Wymienione tu przykładowo formy zagrożeń mają u swojego podłoża chyba najistotniejszy element - finansowy, który w znaczący sposób hamuje realizację najciekawszych nawet programów rewaloryzacyjnych. Swoisty determinizm ekonomiczny, niezbędny w prawidłowo postrzeganej polityce ochrony dziedzictwa kulturowego, to jednakże warunek szczególnie, którego dopełnienie pozwoli mieć nadzieję, iż w czasie rozsądnym do przewidzenia, uda się zrealizować wszystkie zadania związane z rewaloryzacją.

b) ruchomych

Zabytki ruchome na terenie gminy miejskiej Turek, stanowiące głównie wyposażenie obiektów sakralnych, są właściwie i prawidłowo chronione.

b) archeologicznych

Miasto Turek jest gminą typowo miejską i typowo miejskie są zagrożenia dla stanowisk archeologicznych. Wśród inwestycji planowanych na lata 2009-2013 Plan Rozwoju lokalnego wymienia:

1. Budowa ul. Perłowej i ul. Rubinowej z kanalizacją deszczową
2. Budowa ulic na Osiedlu Muchlin III część wschodnia - dokumentacja + roboty budowlane
3. Budowa ulic na Osiedlu w rejonie ul. Folwarcznej (wykup gruntów pod planowaną inwestycją)
4. Budowa budynku socjalnego na Osiedlu Zdrojki Lewe
5. Przygotowanie terenów inwestycyjnych w Turckiej Strefie Inwestycyjnej
6. Budowa Obwodnicy Południowej (wykup gruntów pod planowaną inwestycją)
7. Opracowanie programu budowy ścieżek rowerowych w Turku oraz budowa ścieżek rowerowych wzdłuż torów kolejki wąskotorowej

Ponadto na wschód od Turka w obrębie obniżeń dolinnych zalegały miocenijskie złoża węgla brunatnego w znacznej mierze już wyeksploatowane („Adamów”, „Bogdałów” oraz aktualnie eksploatowane złożo „Koźmin”).

W celu ochrony stanowisk archeologicznych oraz pradziejowych, średniowiecznych i nowożytnych nawarstwień kulturowych niezbędne jest uzgadnianie oraz wypełnianie przez inwestorów wymogów konserwatorskich określonych przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

4.2. Uwarunkowania wynikające z „Planu Rozwoju Lokalnego Miasta Turku” obejmującego lata 2005-2013”

Przyjęty przez Radę Miejską w Turku Uchwałą Nr XXIV/260/2005 z dnia 24 lutego 2005 r. Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Turku oparty został m.in. na

celach i zadaniach wymienionych w Strategii Rozwoju Miasta, które wynikają z potrzeb społecznych, gospodarczych i środowiskowych, tworząc warunki do trwałego i zrównoważonego rozwoju miasta.

Na podstawie analizy dwóch celów strategicznych „Optymalne wykorzystanie szans i potencjału Turku” oraz „Zadowolający poziom życia społecznego mieszkańców” wyodrębniono obszary realizacji Planu Rozwoju Lokalnego, m.in. rozwoju tradycji lokalnej (tkactwo) oraz rewitalizację starej części miasta.

W rozdz. 2 „Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza na obszarze objętym wdrażaniem planu” pkt 7 „Obiekty zabytkowe” wymieniono obiekty na terenie miasta wpisane do rejestru zabytków: kościół par. p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa, zespół kościoła ewangelickiego, cmentarze, zespoły dworskie, domy tkaczy przy ul. Kaliskiej i Żeromskiego.

W rozdz. 3 „Zadania polegające na poprawie sytuacji na danym obszarze” pkt 3.1. „cele, programy i projekty” sformułowano cel strategiczny „Optymalne wykorzystanie szans i potencjału Turku”, który ma być realizowany m.in. przez cel operacyjny „W pełni wykorzystane dziedzictwo kulturowe Turku”. Celowi temu przypisano konkretne działania gwarantujące jego realizację:

1. Wykorzystanie popularności postaci historycznych poprzez:

- a) zbiór informacji i ich opracowanie,
- b) oznaczenie miejsc,
- c) popularyzację.

2. Wykorzystanie tradycji tkackich i górniczych poprzez:

- a) wypracowanie projektu,
- b) odtworzenie domu tkacza – warsztat, kuchnia tradycyjna,
- c) utworzenie ekspozycji wystawowej kopalni.

4.3. Uwarunkowania wynikające ze „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Turku”

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Miejskiej Turek zostało przyjęte przez Radę Miejską w Turku Uchwałą nr XL/406/02 z dnia 17 września 2002 r.

Studium jako akt planowania kształtującego politykę przestrzenną miasta wyodrębnia cele, uwarunkowania i kierunki zagospodarowania przestrzennego, które doprowadzą do wykorzystania wszystkiego, co cenne i niepowtarzalne dla rozwoju miasta. Należy tu wymienić walory przyrodnicze i krajobrazowe, wartości kulturowe, zasoby materialne i inicjatywy lokalne, jak również warunki wynikające z położenia miasta, jego powiązań administracyjnych i gospodarczych.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego składa się z:

1) Części tekstowej – „Turek – studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta”

2) Części graficznej

a) „Turek – studium uwarunkowań i kierunków za-

gospodarowania przestrzennego”, rysunek pt. „Uwarunkowania rozwoju” w skali 1:5000,

b) „Turek – studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego”, rysunek pt. „Kierunki zagospodarowania” w skali 1:5000.

W rozdz. II „Uwarunkowania rozwoju” pkt 2.5. „Zasoby środowiska prawnie chronione” wymieniono istniejące na terenie miasta parki i cmentarze:

- zespół dworsko-parkowy, ul. Konińska (d. Muchlin),
- zespół dworsko-parkowy, ul. Górnicza (d. Korytków),
- cmentarz parafialny rzymskokatolicki, ul. Chopina (po obu stronach ulicy),
- cmentarz ewangelicki,
- cmentarz żydowski,
- cmentarz choleryczny.

Punkt 3 „Stan dóbr kultury i krajobrazu” poświęcony został w całości ochronie dziedzictwa kulturowego. Na wstępie przedstawiono rys historyczny, prezentując ważniejsze daty i wydarzenia z dziejów miasta. Podkreślono ważną rolę ładu przestrzennego, tj. dostosowanie nowo projektowanych budynków do istniejącej zabudowy w sensie formalnym i estetycznym, aby nie dopuścić do niekontrolowanej zabudowy w strefie historycznego układu urbanistycznego.

Punkt 3.2. zawiera wykaz obszarów i obiektów podlegających ochronie konserwatorskiej.

W punkcie 3.3. zamieszczono wnioski konserwatorskie.

1. Na obszarze strefy ochrony konserwatorskiej układu urbanistycznego obowiązuje:

- a) historyczne rozplanowanie,
- b) historyczna linia zabudowy,
- c) historyczna parcelacja; niezbędne zmiany wymagają uzgodnienia SOZ,
- d) zachowanie zabytkowej zabudowy (obiekty wpisane do rejestru zabytków),
- e) zachowanie zabytkowej zieleni; podporządkowanie projektowanych terenów zielonych układowi zabytkowemu,
- f) zharmonizowanie nowych obiektów (zabudowa uzupełniająca) z zabudową zabytkową w zakresie skali, formy, (bryła i artykulacja architektoniczna), materiału, kolorystyki,
- g) podporządkowanie nowych elementów wyposażenia ulic i placów (mała architektura), reklamy, nawierzchnie, oświetlenie itp.) układowi zabytkowemu.

2. W obrębie strefy ochrony konserwatorskiej zespołów dworsko - parkowych obowiązuje:

- a) historyczna parcelacja (zgodnie z zasadą niepodzielności zespołów),
- b) zachowanie zabytkowej zieleni,
- c) zachowanie zabytkowej zabudowy,
- d) podporządkowanie nowych obiektów układowi zabytkowemu w zakresie lokalizacji, skali i formy,
- e) użytkowanie nie kolidujące z historyczną funkcją obiektu; dla zespołu przy ul. Górniczej konieczność znalezienia właściwego użytkownika.

3. Na terenie cmentarzy objętych ochroną konserwatorską obowiązują:

- a) historyczna parcelacja,
- b) historyczne rozplanowanie,
- c) zachowanie zabytkowej sztuki sepulkralnej i ogrodu,
- d) zachowanie zabytkowej zieleni.

4. Wszelkie zmiany planowane w obiektach i na obszarach objętych ochroną konserwatorską, takie jak:

- a) w odniesieniu do zabudowy – rozbiórki, remonty, przebudowy, rozbudowy, budowy,
- b) w odniesieniu do zieleni – wycinki, nasadzenia, prace porządkowe i pielęgnacyjne,
- c) podziały geodezyjne,
- d) prace ziemne,
- e) zmiany sposobu użytkowania,
- f) zmiany zagospodarowania

wymagają uzgodnienia ze służbą konserwatorską (obiekty wpisane do rejestru zabytków na podstawie art. 27 ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. o ochronie dóbr kultury, pozostałe obiekty objęte ochroną na podstawie art. 40 ust. 4 pkt 4 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym oraz art. 93 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami).

5. Teren m. Turku nie został dotąd rozpoznany pod względem archeologicznym. W związku z tym należy informować SOZ o pracach ziemnych planowanych na obszarach objętych ochroną konserwatorską z co najmniej dwutygodniowym wyprzedzeniem.

W rozdz. III „Kierunki rozwoju” pkt 2 „Strefy polityki przestrzennej” dokonano podziału przestrzeni miasta na 10 jednostek strukturalnych charakteryzujących się jednorodnością zagospodarowania i wiodących funkcji. Jedną ze stref jest „Strefa mieszkaniowa o przewadze zabudowy staromiejskiej”, stanowiąca o tożsamości miasta ukształtowanej w procesie historycznym. Jako postulat zawarto zachowanie wartości historycznych oraz kontynuację działań rewaloryzacyjnych.

4.4. Uwarunkowania wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Gmina miejska Turek nie posiada opracowanego Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego dla całego obszaru miasta.

Inwestycje na terenie gminy miejskiej Turek wykonywane są na podstawie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, które każdorazowo uzgadniane są z urzędem konserwatorskim.

4.5. Uwarunkowania wynikające z ochrony przyrody i równowagi ekologicznej

W czasach wielkich przekształceń środowiska, związanych przede wszystkim z urbanizacją i uprzemysłowieniem, ogromne znaczenie ma zachowanie w niezmiennym stanie terenów mało jeszcze zdegradowanych, gdzie przyroda zachowała wiele z na-

turalnego uroku. Formami takiej ochrony są parki krajobrazowe i obszary chronionego krajobrazu. Tworzy się je na obszarach o wysokich walorach naturalnych środowiska oraz o nieprzeciętnych właściwościach estetycznych krajobrazu, nierzadko połączonych z wartościami historycznymi, turystycznymi i krajoznawczymi.

Od strony północnej i zachodniej wzdłuż granicy miasta przebiega granica Złotogórskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu ustanowionego Uchwałą Nr 53 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Koninie z dnia 29 stycznia 1968 r. w sprawie ustalenia obszarów krajobrazu chronionego na terenie województwa konińskiego i zasad korzystania z tych obszarów. Obszar Złotogórski zajmuje powierzchnię 310 km². Ochroną objęto rzeźbę terenu części Wysoczyzny Tureckiej, subregionu Pagórków Złotogórskich. Na obszar Złotogórski składają się trzy wzniesienia mające tę samą genezę i jednakowy charakter rzeźby o nazwach miejscowych: Góry Szadowskie, Karpaty i Złote Góry. Są to formy szczelinowe powstałe w czasie zlodowacenia środkowopolskiego. Zbudowane z łatwo przepuszczalnych osadów piaszczysto-żwirowych, co przy głęboko zalegającym zwierciadle wód gruntowych czyni je podatnymi na erozję. Dlatego też lasy porastające te pagórki mają charakter glebochronny. Występują przede wszystkim na siedlisku dąbrowy świetlistej i grądu ubogiego oraz boru mieszanego.

Na południowych stokach Pagórków Złotogórskich można spotkać fragmenty starych dąbrów świetlistych z występującymi w runie: bodziszkiem czerwonym, dzwonkiem brzoskwiniolistnym, goździkiem piaskowym. Na terenach położonych nieco niżej sośnie towarzyszy intensywny podrost dębu, a w runie dominują rośliny lasów liściastych: narecznica samcza, kokoryczka wielokwiatowa, przytulia leśna, kulik zwisty.

Najładniejsze lasy z odnawiającym się grądem znajdują się w okolicy Tarnowskiego Młyna w leśnictwie Wyszyna oraz w okolicy Turku w leśnictwie Zdrojki. Przez Obszar Złotogórski został poprowadzony niebieski szlak turystyczny z Turku do Żychlina.

Ze względu na niewielką lesistość, ważną rolę w systemie ekologicznym gminy miejskiej spełnia roślinność nieleśna, czyli zieleń zlokalizowana wzdłuż dróg oraz zieleń parkowa i cmentarna.

Na terenie gminy miejskiej 3 obiekty objęte są indywidualną ochroną poprzez wpis do rejestru pomników przyrody. Są to:

- 1) głaz narzutowy; granit czerwony, średnioziarnisty o wys. 3 m i obwodzie 8,4 m przy ul. Gorzelniarnej (Skwer Podgrodzie), (nr rejestru 148),
- 2) lipa drobnolistna o obwodzie ponad 350 cm przy ul. Szkolnej, (nr rejestru 184),

5. Cele gminnego programu opieki nad zabytkami (art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz inne określone przez gminę)

- 1) włączenie problemów ochrony zabytków do sys-

temu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,

2) uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,

3) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,

4) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,

5) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,

6) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystywaniem tych zabytków,

7) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

6. Kierunki działań dla realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami

6.1. Gminna ewidencja zabytków

6.1.1. Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków nieruchomych

Przepisy art. 22 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakładają na burmistrza gminy obowiązek prowadzenia gminnej ewidencji zabytków. Dla gminy miejskiej Turek opracowano gminną ewidencję zabytków nieruchomych – 239 obiektów (znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków) wpisanych i nie wpisanych do rejestru zabytków. Egzemplarz ewidencji zabytków nieruchomych przekazany zostanie Delegaturze Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Koninie. Będzie ona systematycznie uzupełniana i weryfikowana.

6.1.2. Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków archeologicznych

I. Zgodnie z pismem przekazanym przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wykonana zostanie w 2010 r. gminna ewidencja zabytków archeologicznych, obejmująca karty stanowisk i zespołów stanowisk archeologicznych. Baza informacji o tych stanowiskach będzie systematycznie aktualizowana, zgodnie z informacjami przekazywanymi przez WUOZ w Poznaniu, Delegatura w Koninie

II. Uzupełnianie i weryfikowanie istniejącej ewidencji zabytków archeologicznych poprzez włączanie informacji o wszystkich sukcesywnie odkrywanych reliktach przeszłości niezależnie od charakteru badań, oraz na podstawie uzyskiwanych wyników badań weryfikacyjnych AZP, zgodnie z informacjami przekazywanymi przez WUOZ w Poznaniu, Delegaturę w Koninie.

III. Sporządzenie elektronicznej systematycznie aktualizowanej bazy informacji o stanowiskach archeologicznych wytypowanych przez WUOZ w Poznaniu do wpisania do rejestru zabytków, w celu uwzględnienia ich w dokumentach planistycznych i

inwestycyjnych gminy.

6.2. Sporządzenie wykazu obszarów urbanistycznych, zespołów i obiektów nieruchomych, stanowisk archeologicznych typowanych do wpisu do rejestru zabytków z terenu gminy w celu uwzględnienia ich w dokumentach planistycznych i inwestycyjnych gminy

Współpraca z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków Delegaturą w Koninie w sprawie wpisania do rejestru zabytków obiektów nie ujętych jeszcze w rejestrze, a reprezentujących duże walory historyczne i architektoniczne.

Obiekty typowane do wpisania do rejestru zabytków:

- ratusz
- park miejski
- cmentarz katolicki wschodni

Po dokonaniu weryfikacji zachowanego budownictwa mieszkalnego, wytypowane zostaną do wpisania do rejestru zabytków najcenniejsze obiekty m.in. przy pl. Wojska Polskiego, ul. Kolskiej, ul. 3 Maja.

6.3. Edukacja i promocja w zakresie ochrony zabytków

- włączenie tematyki ochrony dziedzictwa kulturowego do zajęć szkolnych w szkołach podstawowych i gimnazjach prowadzonych przez gminę,

- organizowanie w ramach zajęć szkolnych wycieczek krajoznawczych, prezentacja najcenniejszych obiektów zabytkowych i ich historii,

- publikacja folderu prezentującego najważniejsze obiekty zabytkowe na terenie gminy oraz założenie strony internetowej związanej z tą problematyką,

- udostępnienie gminnej ewidencji zabytków oraz „Programu opieki nad zabytkami Gminy Miejskiej Turek” na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Turku

- uwzględnienie obiektów zabytkowych przy wyznaczaniu nowych tras turystycznych i ścieżek dydaktycznych,

- ustalenie z właścicielami obiektów zabytkowych możliwości i zasad ich udostępniania.

6.4. Działania zmierzające do poprawy stanu zachowania dziedzictwa kulturowego

- informowanie właścicieli obiektów zabytkowych o możliwościach pozyskania środków na odnowę zabytków,

- merytoryczna pomoc właścicielom obiektów zabytkowych w tworzeniu wniosków aplikacyjnych o środki na odnowę zabytków,

- aktywne zachęcanie sektora prywatnego do zagospodarowania obiektów zabytkowych,

- renowacja obiektów zabytkowych będących własnością Gminy Miejskiej,

- określenie zasad udzielania pomocy finansowej właścicielom remontującym obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków (dotacje) oraz rozważenie możliwości wprowadzenia ulg podatkowych dla właścicieli obiektów figurujących w gminnej ewidencji zabytków, warunkowane podjęciem działań zmierzających do ich zabezpieczenia i konserwacji.

6.5. Określenie zasobów zabytkowych, które moż-

na wykorzystać dla tworzenia np. tras turystycznych, ścieżek dydaktycznych itp.

Gmina miejska Turek jest integralnie powiązana z otaczającą ją w kształcie pierścienia gminą wiejską Turek. Historyczne centrum miasta, jego unikalne osady przemysłowe to niewątpliwy atut turystyczny i poznawczy. W niedalekiej przyszłości w obrębie Starówki ukształtuje się na poły spontanicznie, ale i programowo wizja odrębnej i specyficznej prezentacji miasta poprzez cykl imprez tzw. „obrazów”, w których zawarte będą wszelkie treści historycznych źródeł odmienności, podane w przyswajalnej, kolorowej szacie marketingu tak pożądanej przez współczesnego człowieka.

Szlaki turystyczne, ścieżki rowerowe przecinające miasto tworzące system o dużym ładunku dydaktycznym to unikalna forma związku między sąsiednimi gminami, dla których granice administracyjne nie stanowią przeszkody lecz wręcz implikują nowatorskie rozwiązania w zakresie szeroko pojętego zaspokajania potrzeb społecznych. Warto wymienić najciekawsze z tras o bogatym, różnorodnym programie. Należą do nich m.in. utworzone piesze i rowerowe szlaki turystyczne. Przez część Żłotogórskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu prowadzi niebieski szlak turystyczny o długości 32,7 km z Turku do Żychlina, z urządzonymi punktami dydaktycznymi, m.in. o rekultywacji terenów pokopalnianych, przebiegają piesze i rowerowe ścieżki dydaktyczne Zdrojki zarządzane przez Nadleśnictwo Turek.

Trasy ścieżek usytuowane są w południowej części obszaru chronionego. Biegają od osady nadleśnictwa, gdzie urządzono „salkę dydaktyczną Zdrojki” z eksponatami przyrodniczymi, przez uroczysko Zdrojki, Szadowskie Góry i Karpaty do Władysławowa. Urządzono 13 punktów dydaktycznych. Na trasach wyznaczono 4 punkty widokowe. Wszystkie trasy mają swój początek i koniec w tym samym miejscu, stanowią zatem pętlę, którą można pokonać w dowolnym kierunku. Szosą w kierunku Chrzęblic (na szlaku czarnym) można dojechać do „Ścieżek dydaktycznych Bogdałów”, które mają swój początek i koniec nad zbiornikiem retencyjnym w Bogdałowie gm. Brudzew, wiodących przez tereny sąsiednich gmin Brudzew i Władysławów, i jednocześnie łączących te obszary z wykształconymi przez przemysł wydobywczy – Kopalnię Węgla Brunatnego „Adamów” w Turku.

Stare Miasto, jako obszar wpisany do rejestru zabytków, przedstawia sobą cenne uwarunkowania dla realizacji szeroko pojętych potrzeb kulturalnych wielu grup i środowisk, tak rodzimych jak i zewnętrznych. Zrealizować się tu mogą pasje poznawcze historyków, ludzi - pasjonatów, dla których miasto, jego historia jest czymś ważnym, dla turystów itp. Należy jednak zdawać sobie sprawę z jednej istotnej zasady - konieczne jest stworzenie programu, w którym najistotniejszym będzie wyartykułowanie motywacji pobytowej. Przekładając to na język praktyki powiemy, iż warto pokusić się - wzorem innych miast europej-

skich - o napisanie scenariusza dla Starego Miasta, w którym ujęte będą wszelkie elementy historyczne przetransponowane we współczesnym „opakowaniu” pojęciowym z dopełniającą scenografią przestrzenną. W rocznym kalendarzu imprez można by przykładowo wydzielić dwu-, trzy- a nawet cztero-dniowe imprezy połączone z widowiskami, stałą obudową handlowo-turystyczną, która poprzez tak konstruowaną motywację stanie się siłą napędową i motywacyjną gospodarki miasta.

6.6. Określenie sposobu realizacji poszczególnych celów gminnego programu opieki nad zabytkami

Z obiektów wpisanych do rejestru zabytków, a stanowiących własność gminy miejskiej na szczególną uwagę zasługuje park dworski w d. Korytkowie przy ul. Górniczej. W parku nie prowadzi się praktycznie żadnych prac porządkowych, pielęgnacyjnych i sanitarnych poza usuwaniem drzew obumarłych i zagrażających bezpieczeństwu. Obiekt przeznaczony do sprzedaży nie znalazł jednak nabywcy. Rozważana jest zatem rewaloryzacja i zagospodarowanie obiektu dla potrzeb lokalnej społeczności w okresie do 2012 roku.

Domy tkaczy zlokalizowane przy ul. Kaliskiej i ul. Żeromskiego stanowiące własność lub współwłasność gminy miejskiej są zachowane generalnie w dobrym stanie. W nieco gorszym stanie znajduje się dom nr 42 przy ul. Żeromskiego, gdzie konieczny jest remont elewacji i wymiana stolarki. Prace wykonane zostaną do 2012 r. Stan techniczny wszystkich domów tkaczy będzie monitorowany, a remonty i naprawy przeprowadzane na bieżąco.

Ratusz – nie wpisany do rejestru, stanowiący własność gminy miejskiej zachowany w stanie dobrym. W 2010 r. planowany jest remont i adaptacja na cele wystawiennicze oficyny.

Ważnym zagadnieniem jest ochrona nieczynnych cmentarzy. W związku z powyższym nawiązana zostanie współpraca ze Związkiem Gmin Wyznaniowych Żydowskich w celu określenia zasad systematycznego porządkowania cmentarza żydowskiego.

Pozostałe obiekty zabytkowe nie są własnością gminy miejskiej, w związku z tym nie ma ona możliwości bezpośredniego sprawowania opieki nad nimi. Natomiast działania pośrednie, wynikające z ustawy o ochronie zabytków oraz polityki prowadzonej przez gminę sprowadzają się do:

- promowania najcenniejszych zabytków z terenu gminy,
- uwzględniania dziedzictwa kulturowego przy sporządzaniu dokumentów planistycznych,
- wspierania poczynań właścicieli obiektów zabytkowych przy działaniach związanych z ich właściwym użytkowaniem i utrzymaniem,
- kształtowania społecznej potrzeby ochrony dziedzictwa kulturowego (m.in. odtworzenie ruchu społecznych opiekunów zabytków),
- edukacji społeczeństwa w zakresie ochrony dzie-

dzictwa kulturowego poprzez:

- prowadzenie i doskonalenie edukacji na rzecz ochrony zabytków na poziomie szkół podstawowych i gimnazjalnych, ze szczególnym uwzględnieniem tradycji lokalnych,
- popularyzację wszelkiego rodzaju konkursów promujących wiedzę z zakresu szeroko pojętego dziedzictwa kulturowego.

7. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami

Podmiotem formułującym gminny program opieki nad zabytkami jest samorząd gminy. Realizacja programu odbywać się będzie poprzez zespół działań władz gminy na rzecz osiągnięcia celów w nim przyjętych. Samorząd ma oddziaływać na różne podmioty związane z obiektami zabytkowymi, w tym również na mieszkańców gminy w celu wywołania w nich pożądaných zachowań prowadzących do realizacji zamierzonych celów. Zakłada się, że w realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami dla Gminy Miejskiej Turek, wykorzystane zostaną następujące grupy instrumentów: instrumenty prawne, finansowe, społeczne, koordynacji i kontroli.

7.1. Instrumenty prawne:

- programy określające politykę państwa i województwa w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego,
- dokumenty wydane przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wynikające z przepisów ustawowych,
- uchwały Rady Miejskiej (miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, zwolnienia i ulgi dla właścicieli obiektów zabytkowych).

7.2. Instrumenty finansowe:

- środki własne zatwierdzone uchwałą Rady Miejskiej,
- dotacje,
- subwencje,
- dofinansowania.

7.3. Instrumenty społeczne:

- uzyskanie poparcia lokalnej społeczności dla programu poprzez sprawną komunikację,
- edukacja i tworzenie świadomości potrzeby istnienia i ochrony dziedzictwa kulturowego w lokalnej społeczności,
- współpraca z organizacjami społecznymi.

7.4. Koordynacja i kontrola

- gromadzenie stale aktualizowanej wiedzy o stanie zachowania obiektów, prowadzonych pracach remontowych i konserwatorskich,
- utworzenie w ramach organizacyjnych Urzędu Miejskiego w Turku zespołu koordynującego realizację poszczególnych zadań wynikających z ustaleń programu opieki nad zabytkami. W skład zespołu wchodzi:

1. Leszek Szymaniak - przewodniczący

2. Marek Stawecki - członek

3. Marzenna Mikołajczak - członek
wewnętrzne okresowe sprawozdania z realizacji niniejszego programu.

8. Monitoring działania gminnego programu nad zabytkami

Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami burmistrz miasta zobowiązany jest do sporządzania co 2 lata sprawozdania z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami. Sprawozdanie to przedstawiane jest radzie miejskiej. Po 4 latach program powinien zostać zaktualizowany i ponownie przyjęty przez radę miejską.

Do wykonania powyższego zadania utworzono zespół koordynujący, monitorujący niniejszy program poprzez:

- a) analizę i ocenę przebiegu realizacji,
- b) analizę i ocenę stopnia uzyskanych efektów.

9. Niektóre zewnętrzne źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Ustawowy obowiązek utrzymania zabytku we właściwym stanie, co wiąże się m.in. z prowadzeniem i finansowaniem przy nim prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych spoczywa na jego posiadaczu, który dysponuje tytułem prawnym do zabytku wynikającym z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu. W przypadku jednostki samorządu terytorialnego, prowadzenie i finansowanie wspomnianych robót jest jej zadaniem własnym.

Wszystkie podmioty zobowiązane do finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków mogą ubiegać się o ich dofinansowanie ze środków m.in.:

I. Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Zasady finansowania opieki nad zabytkami określa ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 ze zmianami, art. 71-83). Szczegółowe uregulowania w tym zakresie zawiera Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz.U. Nr 112, poz. 940).

Program operacyjny DZIEDZICTWO KULTUROWE w 2009 r. realizowany jest w ramach 5 priorytetów:

1. „Ochrona zabytków”
2. „Rozwój instytucji muzealnych”
3. „Ochrona dziedzictwa narodowego poza granicami kraju”
4. „Tworzenie zasobów cyfrowych dziedzictwa kulturowego”
5. „Ochrona dziedzictwa kultury ludowej”

Witryna internetowa: <http://www.mkidn.gov.pl>

II. Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu

Ze środków finansowych z budżetu państwa w części, której dysponentem jest Wojewoda Wielkopolski. Dotacja może być udzielona na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (art. 74 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

Witryna internetowa: <http://www.wosoz.bip-i.pl/public>

III. Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego, Departamentu Kultury

W ramach otwartego konkursu ofert na zadania publiczne Województwa Wielkopolskiego w dziedzinie ochrony dziedzictwa kulturowego – ochrona zabytków i opieka nad zabytkami.

Witryna internetowa: <http://www.bip.umww.pl>

IV. Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

W ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Witryna internetowa: <http://www.minrol.gov.pl>

V. Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Departament Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych, Wydział Funduszu Kościelnego

Dotacje udzielane na remonty i konserwację obiektów sakralnych w zakresie wykonywania podstawowych prac zabezpieczających obiekt (bez wystroju i wyposażenia).

Witryna internetowa: <http://www.mswia.gov.pl>

VI. Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu

Na zadania związane z ochroną i kształtowaniem przyrody.

Witryna internetowa: <http://www.wfosgw.poznan.pl>

Działania o charakterze strategicznym i ponadregionalnym mogą liczyć na finansowanie z Funduszy Unii Europejskiej, m.in.

1) Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), którego działalność koncentruje się na różnych dziedzinach, m.in. rozwój turystyki oraz inwestycje w dziedzinie kultury.

2) Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013, który zgodnie z projektem Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013 (NSRO) stanowi jeden z programów operacyjnych przy wykorzystaniu środków Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. W ramach programu realizowanych będzie 17 osi priorytetowych, m.in. 12 – kultura i dziedzictwo kulturowe.

Wymienione źródła finansowania są wskazówką dla właścicieli obiektów zabytkowych. Szczegółowe informacje dotyczące rodzaju finansowanych zadań, uprawnionych wnioskodawców, trybu składania wniosków, kryteriów oceny i warunków rozliczenia można znaleźć na stronach internetowych instytucji udzielających pomocy finansowej.

AZP to program badawczy obejmujący swym zasięgiem terytorium całej Polski. Pozwala na dokładne rozpoznanie zasobów archeologicznych. W swych założeniach obejmuje bowiem kilka etapów badawczych: 1. kwerendę archiwalną w muzeach, instytucjach publicznych i publikacjach, 2. badania powierzchniowe.

1575

UCHWAŁA Nr XXXIII/320/10 RADY MIEJSKIEJ TURKU

z dnia 11 lutego 2010 r.

w sprawie przyznania pierwszeństwa w nabywaniu lokali użytkowych znajdujących się w budynkach położonych na terenie miasta Turku stanowiących własność gminy miejskiej Turek w których istnieją wspólnoty mieszkaniowe

Działając na podstawie art. 18 ust. 2, pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) oraz art. 34 ust. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity Dz.U. z 2004 r., Nr 261 z późn. zm.) Rada Miejska Turku uchwala, co następuje:

§1. Przyznaje się pierwszeństwo najemcom lub dzierżawcom w nabywaniu lokali użytkowych znajdujących się w budynkach położonych na terenie miasta Turku, stanowiących własność Gminy Miejskiej Turek, w których istnieją wspólnoty mieszka-

niowe.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Turku.

§3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od daty jej publikacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

Przewodniczący
Rady Miejskiej Turku
(-) *Lech Zielony*